

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ
ІХ СКЛИКАННЯ
П'ЯТНАДЦЯТА СЕСІЯ

БЮЛЕТЕНЬ №1

Частина двадцять друга

Стенограма пленарного засідання
29 квітня 2026 року

Київ 2026

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ
ІХ СКЛИКАННЯ

П'ЯТНАДЦЯТА СЕСІЯ

БЮЛЕТЕНЬ №1

Частина двадцять друга

Стенограма пленарного засідання

29 квітня 2026 року

Головне управління документального забезпечення
Апарату Верховної Ради України

ЗМІСТ

Засідання перше
(Середа, 29 квітня 2026 року)

Частина дванадцять друга

Оголошення, заяви, повідомлення, пропозиції народних депутатів України	...6
Заява депутатської фракції політичної партії Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»	...16
Проведення сигнального голосування для прогнозування результатів розгляду питань порядку денного	...17
Прийняття рішення про повернення суб'єкту права законодавчої ініціативи на доопрацювання проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» щодо витрат на виплату і доставку пільгових пенсій»	...15
Заява депутатської групи «Партія «За майбутнє»	...22
Голосування пропозицій:	
про запрошення Голови Національного банку України Пишного А.Г. на пленарне засідання Верховної Ради України 30 квітня 2026 року для надання інформації	...22
про запрошення Секретаря Ради національної безпеки і оборони України Умерова Р.Е. на пленарне засідання Верховної Ради України 30 квітня 2026 року для надання інформації	...23
про запрошення міністра освіти і науки України Лісового О.В. на пленарне засідання Верховної Ради України 30 квітня 2026 року для надання інформації	...23

про запрошення Головнокомандувача Збройних Сил України Сирського О.С. на пленарне засідання Верховної Ради України 30 квітня 2026 року для надання інформації	...24
Прийняття в першому читанні за основу проєкту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо імплементації законодавства Європейського Союзу у сфері відновлюваних джерел енергії»	...28
Внесення змін до Цивільного кодексу України щодо регулювання відносин у сфері факторингу	...31
Прийняття в першому читанні за основу з доопрацюванням положень відповідно до частини першої статті 116 Регламенту Верховної Ради України проєкту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо відновлення проведення конкурсів та удосконалення порядку вступу, проходження, припинення державної служби»	...36
Прийняття рішення про зміну черговості розгляду питань порядку денного	...41
Проведення сигнального голосування для прогнозування результатів розгляду питань порядку денного	...43
Внесення змін до деяких законів України щодо особливостей проектування та будівництва Національного меморіального комплексу Героїв Небесної Сотні – Музею Революції Гідності	...43
Прийняття рішення про направлення на повторне друге читання проєкту Закону України «Про публічні закупівлі»	...44
Проведення сигнального голосування для прогнозування результатів розгляду питань порядку денного	...49

[Результати поіменного голосування](#)

ЗАСІДАННЯ ПЕРШЕ

*Зал засідань Верховної Ради України
29 квітня 2026 року, 10 година
(Після перерви)*

Веде засідання Голова Верховної Ради України
СТЕФАНЧУК Р.О.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Доброго ранку, шановні народні депутати! Переходимо до роботи. Нагадую, що здійснюється пряма трансляція нашого засідання.

Слава Україні!

Шановні народні депутати, відповідно до прийнятої нами Постанови «Про деякі питання організації роботи Верховної Ради України дев'ятого скликання в умовах дії воєнного стану» сьогодні ми продовжуємо наше пленарне засідання.

Шановні колеги, у разі повітряної тривоги буде оголошено перерву в пленарному засіданні, і ми всі маємо перейти до безпечних місць відповідно до схеми укриття.

Сьогодні день народження у наших колег народних депутатів України – Артема Юрійовича Кунаєва, фракція «Слуга народу», Андрія Вікторовича Мотовиловця, фракція «Слуга народу», і Галини Ігорівни Янченко, фракція «Слуга народу». Давайте їх привітаємо і побажаємо їм міцного здоров'я, наснаги та нових професійних здобутків (*Оплески*).

Шановні народні депутати, за парламентською традицією пропоную розпочати роботу з виконання Державного Гімну України.

(Лунає Державний Гімн України).

Шановні народні депутати, триває 1526-й день, як український народ героїчно протистоїть повномасштабній агресивній війні російської федерації. Сили безпеки і оборони України щодня виконують надзвичайно складні бойові завдання зі стримування ворога, зокрема, завдають ефективних ударів в глибину тилу, цілеспрямовано позбавляючи агресора ресурсів, необхідних для продовження війни проти нашої держави.

Шановні колеги, прошу вшанувати хвилиною мовчання світлу пам'ять полеглих захисників і захисниць України, які поклали своє життя за Україну, а також медиків, рятувальників, волонтерів, працівників критичної інфраструктури, дітей та всіх невинних громадян України, чії життя були обірвані російською збройною агресією. Вічна пам'ять усім загиблим.

(Хвилина мовчання).

Шановні колеги, відповідно до статті 25 Регламенту Верховної Ради України, а також рішення Погоджувальної ради депутатських фракцій і груп сьогодні відводиться до 30 хвилин для виступів народних депутатів України.

Тож, колеги народні депутати, прошу записатися на виступи.

Починаємо. Нагадую, відводиться 30 хвилин.

Циба Тетяна Вікторівна, фракція «Слуга народу». Я так розумію, передаєте слово Гевку, так? Будь ласка.

ЦИБА Т.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Так, прошу передати слово Гевку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, Володимире Леонідовичу.

ГЕВКО В.Л., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (одномандатний виборчий округ № 167, Тернопільська область, політична партія «Слуга народу»). Тернопільщина. Шановні громадяни України, пане Голово, шановні народні депутати! Останнім часом, працюючи на окрузі й спілкуючись з людьми, особливо з головами громад, чую одну із найболючіших проблем, – вщент знищені дороги, які практично вже кілька років не ремонтувалися і не відновлювалися. Вони не в силах самотужки розв'язати ці проблеми, вимагають допомоги держави.

Дороги доведені до такого стану, що ані шкільні автобуси, ані карети швидкої допомоги, я вже не кажу про бізнес і громадян, не можуть по них безпечно їхати. Сьогодні за відсутності цільового бюджету і дорожнього фонду практично не здійснюється системний ремонт та відновлення критичних ділянок, лише «гасимо пожежі» там, де ситуація вже надкритична.

Ця зима з високими морозами стала фатальною для наших доріг. Вони зійшли, як кажуть, разом зі снігом, і в цьому немає нічого дивного, адже дороги, які вчасно не обслуговуються, з високим трафіком розбиваються в рази швидше, і відновлювати їх значно дорожче. В Україні війна, і щодоби цими дорогами вантажівки їдуть зі зброєю, боєприпасами, продовольством, гуманітарною допомогою, везуть сотні тисяч тонн інших важливих вантажів. Ми не можемо допустити, щоб вантажні автомобілі, які працюють на нашу перемогу, їхали узбіччями, об'їжджаючи великі вибоїни на асфальті (нещодавно я бачив це на одній із ключових доріг). Потрібно відновлювати плановість і системність ремонту автошляхів.

У перші дні війни всі кошти дорожнього фонду ми передали на потреби фронту, і це було надзвичайно правильне рішення. Дякуючи, у тому числі й таким крокам, ми втримали фронт, але тепер нам потрібно звернути увагу на наші дороги. Ми не можемо не ремонтувати їх вічно, бо ризикуємо повністю зруйнувати логістику, що критично надважливо під час війни.

Тож прошу вважати мій виступ депутатським зверненням до профільного Міністерства розвитку громад та територій України, віце-прем'єр-міністра з відновлення України Олексія Кулеби з пропозицією опрацювати питання щодо необхідності й можливості відновлення дорожнього фонду. Ми не можемо допустити, щоб держава залишилася без доріг і без ефективної логістики під час війни...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Бабій Роман Вячеславович, фракція «Слуга народу». Будь ласка.

БАБІЙ Р.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань правової політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Прошу передати слово Разумкову Дмитру Олександровичу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дмитро Олександрович Разумков. Будь ласка.

РАЗУМКОВ Д.О., народний депутат України (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Добрий день, колеги! Бачу, у залі не дуже багато народних депутатів. Учора також було небагато. Представники усіх фракцій розповідали, що треба зарплату чиновників зменшити, а військових підвищити. Учора в цьому залі назбиралося аж 82 голоси для скасування ганебної блокуючої постанови від влади, норми якої не дозволяють виплачувати додаткові 30 тисяч кожному захиснику.

Розумію, багатьох не турбує, що хлопці отримують 20 тисяч 100 гривень зарплати, розумію, що хтось тут вже повтомлювався, хтось думає, що можна воювати ще 10 років, ресурсу вистачає, з мізками проблема. Я розумію, що коли отримуєш у наглядових радах 200, 300, 500 тисяч гривень, то 20 тисяч гривень для військового – це ні про що, і байдуже, плювати на них. Однак паралельно з цим треба було б обмежити розмір максимальної заробітної плати. Так ось, коли ми приймали поправку 48, це моя поправка і команди «Розумна політика»... До речі, вдячний депутатам із тих фракцій, які за це проголосували, не вдячний тим, які заблокували і тримають це вже три роки поспіль. Так ось, йшлося про обмеження розміру максимальної заробітної плати на рівні 10 мінімалок, на той час це було 67 тисяч гривень. Станом на сьогодні – це 86 тисяч гривень. Коли мені починають розказувати, що це дуже мало і люди не будуть працювати на керівних посадах за таку зарплату, я знаю ще одне місце, де можна вже сьогодні отримувати 170 тисяч гривень, до того ж перебувати там, навіть за оцінками військового омбудсмена, можна до 360 діб. Це еспешка на будь-якому напрямку. Буде все добре, причому лежиш, потім, що правда, ноги не ходять, у прямому сенсі цього слова, тому що атрофуються м'язи, і після цього хлопцям треба відновлюватися. Для тих чиновників, які не хочуть працювати на трохи меншу заробітну плату, це, мабуть, краща робота. Думаю, у тих, хто

сьогодні працює, отримуючи 300, 500, 700 тисяч, 1 мільйон гривень, не виникає те відчуття, яке виникає у хлопців, за словами омбудсмена, що через 40 діб у них абсолютно втрачається сенс життя і їм байдуже, виживуть вони чи ні.

Це дуже круто, що в парламенті всі розповідають, як вони переживають за Збройні Сили України, за фінансування, за те, щоб чиновники не отримували великі зарплати, вони мають бути співмірні. Тому що, коли вчителю розповідають, що 86 тисяч гривень – це замала для когось зарплата, у нього сльози на очах.

Тому давайте, дійсно, скасуємо блокуючу постанову, дамо можливість виплачувати нашим захисникам «тридцятку», обмежимо граничну межу зарплати до 86 тисяч гривень.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Загородній Юрій Іванович, позафракційний. Будь ласка.

ЗАГОРОДНІЙ Ю.І., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань Регламенту, депутатської етики та організації роботи Верховної Ради України (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційна платформа – За життя»). Дякую, Руслане Олексійовичу. Прошу передати слово моїй колезі, позафракційній народній депутатці Савчук Оксані.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пані Оксана Савчук. Будь ласка.

САВЧУК О.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань транспорту та інфраструктури (одномандатний виборчий округ № 83, Івано-Франківська область, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Свобода»). Шановні колеги! Хочу з цієї трибуни нагадати всім, що сьогодні день народження Ірини Фаріон. Так сталося, що її життя забрала куля українофоба, людини, яка сьогодні стоїть перед судом, який досі триває, адвокати всіляко намагаються затягнути справу. Однак, сподіваюся, правосуддя спрацює і злочинець отримає законне покарання.

Ірина Фаріон була народним депутатом, потужним політиком, науковцем, це була жінка-феномен. Її унікальність полягала насамперед у безкомпромісності. Навіть у відповідях на незручні запитання, на які, здавалося, інколи можна було не відповідати, вона цього ніколи не робила, незалежно від обставин завжди прямо висловлювала власну думку. Вона розуміла, що саме розвиток і популяризація української мови як єдиної державної, дасть нам основи продовження та розвитку справжньої нації, яка пробуджується від столітнього російського ярма. Це сьогодні теж дуже важливо констатувати.

Хочу сказати, вона дозволила нам, думаючим людям, не ховатися від складних тем, від того, що ми маємо щось запудрити, прикрасити, а називати речі своїми іменами.

Найважливіше, що сьогодні Ірини Фаріон немає серед нас, а її ідеї живі. У неї дуже багато послідовників, в основному це молоді люди, які приходять на її могилу не плакати, а розповідати, як прагнуть змінювати цю країну.

На жаль, у цьому сесійному залі не підтримали депутатського запиту до Президента України щодо посмертного нагородження Ірини Фаріон званням Герой України. Однак я все-таки вірю, що це питання можна змінити, тому що Ірина Фаріон постраждала насамперед як людина-політик, яка захищала українську мову. Вона завжди казала, що мова – це зброя. Тож переконана, що наше завдання все-таки відновити історичну справедливість. Вона кинула нам виклик – бути сміливими, і ця сміливість полягає в нашій державницькій роботі. Той, хто здатен сьогодні творити справи на користь держави, продовжуватиме все те, що вона робила. Якщо не готові в цьому парламенті, повірте, це вже робить українське суспільство.

Слава Ірині Фаріон! Героям слава!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Грищук Роман, я так розумію, передає слово Бакумову. Бакумов. Будь ласка.

БАКУМОВ О.С., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності (одномандатний виборчий округ № 173, Харківська область, політична партія «Слуга народу»). Шановні колеги, шановний український народ! Хочу сказати про принцип справедливості під час війни, бо всі прифронтові міста живуть в однаковій реальності. Херсон, Запоріжжя, Дніпро, Суми, Харків – всі під обстрілами, всі у складних умовах, шукають баланс між підтримкою людей та відповідальністю за фінанси, і, дуже важливо, ніхто не має права монополії на складність. Саме тому небезпечно створювати ілюзію, що для когось можуть діяти інші правила, бо війна одна для всіх і відповідальність також одна для всіх.

У цьому контексті я знову повертаюся до Харкова – міста сильного, міста незламного, але водночас міста, де борг став системою для влади. Сукупна енергетична заборгованість – понад 30 мільярдів гривень, це півтора річних бюджетів міста, із них: майже 8 мільярдів гривень – за електроенергію, 23 мільярди гривень – за газ. Це борги комунальних підприємств перед державними компаніями. І тут ключове: люди платять! За офіційними даними уряду, понад 90 відсотків жителів сплачують за послуги. Гроші в системі є, а борги ростуть. І це вже не про війну, це про модель управління.

Окремо хочу сказати про комунальний транспорт. Тут нічого безкоштовного немає. Так званий безкоштовний метрополітен уже сформував 1 мільярд гривень боргу за електроенергію. У 2024 році за комунальний

транспорт з кишень харків'ян витрачено понад 3 мільярди гривень, у 2025 році – понад 2,5 мільярда гривень, у 2026 році – понад 2,5 мільярда гривень. Тобто безкоштовний проїзд уже оплачений через бюджет і через борги.

Щодо підтримки сил оборони – близько 1 відсотка бюджету. Це один із найнижчих показників серед інших міст України, майже нічого. Вінниця, Івано-Франківськ виділяють в рази більше коштів, маючи в рази менші за обсягом бюджету. А борги – десятки мільярдів. Це питання пріоритетів, бо у воєнний час гроші – це вибір, який сьогодні, на жаль, очевидний: у місті білборди, реклама, самопросування, і це в той момент, коли накопичуються мільярдні борги. Сьогодні є ті, які воюють, тримають фронт, віддають сили, своє життя та здоров'я, й ті, які в цей час займаються самопросуванням. Тобто, одні – тримають фронт, а інші – піаряться.

У воєнний час питання не в гаслах, а в тому, чи пам'ятаємо ми тих, завдяки кому тримається Україна та стоїть незламний Харків, чи бачимо обличчя тих, хто віддав життя за Україну. Саме вони – ціна цієї війни, їхні портрети мають бути розміщені на білбордах. Не політична реклама, не прізвища, а пам'ять і відповідальність. Бо коли немає грошей на енергоресурси, дивно знаходити їх на рекламу, і це вже не питання смаку, це питання моралі.

Тож позиція має бути чіткою: підтримка харків'ян – безумовно, повага харків'ян – безумовно, але індульгенції для комунального популізму бути не може.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Далі Юнаков, який, я так розумію, також передає слово Дмитру Олександровичу.

Будь ласка, Дмитре Олександровичу.

РАЗУМКОВ Д.О. Пам'ятаєте, у цьому залі розповідали, що все пропало, грошей немає, тому що не знищили ФОПи, український парламент не проголосував за це, ніхто нам грошей не дасть. Знаєте, якщо покласти на шальки терезів питання, чи залишити ФОПи, чи отримати кредит від МВФ, я залишив би ФОПи, і поясню, чому. Бо це про економіку держави, про майбутнє і про виживання наших людей, навіть не існування, а виживання. Паралельно вам розповідали, що давайте знищувати, не читайте ті документи, байдуже, що ви в них не брали участі, байдуже, що для мільйонів українців це фактично вирок, смертна кара, давайте просто проголосуємо, тому що так сказав МВФ. І передомовитися не можна. Однак, коли уряд зрозумів, що це не пролізе через український парламент, навіть через монобільшість, вони вимушені були домовлятися з МВФ. Сьогодні питання стосовно ФОПів щонайменше відтерміновано, воно точно не стоїть на порядку денному. Те саме стосується питання посилок, законопроекту щодо яких також немає в залі, сподіваюся, і не буде, а якщо й з'явиться, то на це не вистачатиме голосів.

Тепер пропоную пройтися щодо наших зобов'язань, яких ми на себе понабирали, не знаємо, куди дівати. Щодо МВФ. Вам що, не розповідали,

особливо шановній монобільшості, що 71 відсоток від того кредиту, який хочете отримати за рахунок українських ФОПів, українського населення, української економіки, ви маєте повернути у цьому ж 2026 році. Не розповідали? Понад 71 відсоток! Тобто, однією рукою ви берете, підвищуючи податки, знищуючи український бізнес, ФОПи, можливість купувати трохи дешевше за кордоном, щоб менше крали на митниці, а іншою рукою ви ці самі кошти повертаєте майже в повному обсязі МВФ, перекладаєте в іншу їхню кишеню.

Ви також забули, що за час війни лише на обслуговування боргів віддали 1,3 трильйона гривень, що співмірно з бюджетом 2021 року. Про це хтось думає? Чи думає хтось про те, що сьогодні заборгованість фактично кожного українця становить понад 8 тисяч доларів США, які знаходяться в Україні? Якщо бути зовсім коректним, 8 тисяч 200 доларів США. Ви повісили 8 тисяч 200 доларів США на кожного українця і продовжуєте це робити. Це ж не ми його повертатимемо, не Президент і не Кабмін, його повертатимуть українці. А паралельно нам пропонують натягнути на голову SEPA. Але коли кажемо, що давайте вона запрацює тоді, як ми станемо частиною Європейського Союзу, нам кажуть: ні-ні, треба, щоб вже завтра працювала. Ви відкриєте реєстри стосовно людей для всіх правоохоронців, щоб вони до них побігли і знищили ще й з цієї сторони економіку України, українське суспільство.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Слово надається Леонову Олексію Олександровичу, фракція «Слуга народу». Будь ласка.

Я так розумію, ви передаєте слово.

ЛЕОНОВ О.О., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики (одномандатний виборчий округ № 135, Одеська область, політична партія «Слуга народу»). Так. Прошу передати слово Ірині Борзовій.

БОРЗОВА І.Н., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань молоді і спорту (одномандатний виборчий округ № 14, Вінницька область, політична партія «Слуга народу»). Вітаю, шановні українці, шановні українки! Сьогодні хочу підтримати українську жінку, яка живе в Україні, виховує дітей, в очах якої біль, сльози та хвилювання. З такими жінками я зустрічаюся у громадах, школах, саме ці жінки сьогодні підписують петиції до Міністерства освіти і науки України, місцевої влади з проханням призупинити освітню реформу або переглянути підхід в умовах війни.

На жаль, сьогодні фінал освітньої реформи не відповідає реальним умовам життя: не створені базові умови, немає безпеки, немає автобусів (не вистачає щонайменше 3 тисячі автобусів, за три роки майже половина громад не отримали жодного автобуса), немає доріг, немає пансіонів, немає нормативно-правової бази. Потрібно, щоб Міністерство освіти і науки України, як національний адміністратор цієї реформи, звернуло увагу на освітян, батьків,

учнів, українську жінку, яка через цю реформу змушена буде вставати о 5-й годині, збирати свою дитину до школи, йти на роботу. Сьогодні тисячі жінок через війну виховують дітей самі, вони потребують уваги та підтримки. Хочу наголосити, що без АQ не буває ІQ, тож, шановні реформатори – Міністерство освіти і науки України, я вас дуже прошу, зверніть увагу на людей, бо в центрі будь-якої реформи повинна бути в першу чергу дитина.

Шановні народні депутати, давайте об'єднаємо свої зусилля і якнайшвидше ухвалимо законопроект, щоб наші діти могли перейти в 10 клас, щоб наш діти під час війни мали певну стабільність і могли навчатися у своїх школах, щоб українська жінка сьогодні, у такий важкий час, була спокійніша.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Ковальчук Олександр Володимирович, фракція «Слуга народу».
Будь ласка.

КОВАЛЬЧУК О.В., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики (одномандатний виборчий округ № 152, Рівненська область, політична партія «Слуга народу»). Прошу передати слово Козирю Сергію.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Сергій Козир. Будь ласка.

КОЗИР С.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань енергетики та житлово-комунальних послуг (одномандатний виборчий округ № 184, Херсонська область, самовисуванець). Херсонщина. Добрий день, шановні колеги! І знову про Херсон. Прошу всіх послухати і звернути увагу. Тільки за минулий тиждень на Херсонщині кількість поранених – 56, загиблих – 6, обстріляно – 78 населених пунктів, і це непоодинокі випадки, таке відбувається майже щодня.

Тож звертаюся до всіх з проханням підтримати Херсон, Берислав та інші міста на всіх майданчиках. Звертаюся до міністра оборони України з проханням звернути увагу й забезпечити максимальною кількістю необхідних засобів сили оборони, щоб мінімізувати той терор, який чиниться проти нашого мирного населення. Люди просто виживають. Це перше.

Друге. Питання до Міністерства розвитку громад і територій України. Постанова № 812. Люди на Херсонщині, Бериславщині, Харківщині, Нікопольщині та інших населених пунктах Запорізької області, які обстрілюються, не мають можливості отримати сертифікати, бо комісія не може здійснити обстеження знищеного майна через безпекову ситуацію. Досі немає ніякого реагування на це, постанова не удосконалюється, щоб дати можливість людям отримати сертифікат, не піддаючи здоров'я та життя людей, які входять до складу комісії, ризикам. Давайте звернемо увагу на це важливе питання, люди це не просто просять, а вимагають.

Третє. Учора на засіданні тимчасової слідчої комісії ми заслуховували звіт Рахункової палати. Колеги, хочу вас здивувати. Ми виділяли на експериментальний проєкт щодо відновлення домівок тим, хто постраждав і був вимушений виїхати, 4,5 мільярда гривень. З 2023 року по вересень 2025 року ці гроші не використані й повернуті до бюджету. З понад 300 об'єктів жоден не добудовано і не введено в експлуатацію. Про що ми кажемо, про яку державну політику поводження з людьми йдеться? Ми виділили кошти, але не можемо їх освоїти.

Шановний Прем'єр-міністре, хто не виконує ваших доручень? Де рішення стосовно цих людей? Коли ми звернемо на це увагу?

Колеги, уже з усіх «прасок» Рахункова палата, громадські організації, правозахисники кажуть про відсутність державної політики, про відсутність відповідного органу, який повинен функціонувати. Звертаюся до всіх з проханням звернути увагу на людський капітал, який ми щодня втрачаємо.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Федієнко передає слово Леонову, фракція «Слуга народу». Будь ласка.

ЛЕОНОВ О.О. Шановні колеги! Сьогодні відбувається масована атака на Міністерство внутрішніх справ України, метою якої є дестабілізація однієї із ключових інституцій держави. Так, у суспільства є причини для невдоволення роботою МВС, і це ситуація, яка потребує прийняття швидких та конкретних рішень. Проте ненормально, коли суспільне невдоволення використовується для підриву довіри до міністерства, бо це є спробою підриву основ системи, яка попри всі проблеми та виклики забезпечує порядок та спокій громадян під час великої війни.

Вважаю, ніхто не має права використовувати збій у роботі Національної поліції, щоб ставити під сумнів ефективність дій Національної гвардії, Державної прикордонної служби, бо вся країна знає про подвиги бійців бригади «Азов», «Буревій», «Лють» та інших підрозділів Національної гвардії. Ніхто не має права знецінювати внесок Державної служби з надзвичайних ситуацій у рятуванні життя після ворожих обстрілів або сумніватися в професійності підрозділів, що забезпечують мінну безпеку та евакуацію мирного населення із зони бойових дій. Суспільство має право вимагати змін і держава має дослухатися до таких вимог, але ми не маємо права йти за ворожими ІПСО, які спрямовані на підрив системи національної безпеки.

Вважаю, реакція керівника МВС Ігоря Клименка на наявні виклики є професійною та достойною, проблеми не замовчуються, йде відкритий і непростий діалог із суспільством. І система, що відповідає за суспільну безпеку, вже змінюється. Проведено кадрове очищення, переглядаються протоколи, посилюється підготовка, патрульні вже навчаються на полігонах із залученням бойових інструкторів. Змінюється сама логіка функціонування правоохоронних органів у воєнний час, зроблено вже багато, але попереду

ще більше завдань, які потребують негайного розв'язання. Тепер ми маємо вирішити: або ми доводимо розпочаті зміни до логічного завершення, або дозволяємо ворогу маніпулювати нашими емоціями зі всіма відповідними наслідками, найболючіший із яких – підрив довіри до МВС як до державної інституції.

Пропоную виходити з того, що імпульсивні рішення провокують хаос, яким негайно користується наш ворог. Тому вважаю, єдиним правильним рішенням є підтримка дій керівництва МВС, спрямованих на оновлення системи. Це буде адекватною відповіддю держави на суспільний запит щодо гарантій громадського порядку та безпеки. І ці процеси мають відбуватися за участі Верховної Ради та під щільним парламентським контролем.

Дякую всім, хто сумлінно несе свою службу та виконує свої обов'язки.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Слово надається народній депутатці Коваль Ользі Володимирівні, фракція «Слуга народу». Будь ласка.

КОВАЛЬ О.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Добрий день, колеги. Прошу передати слово Дмитру Олександровичу Разумкову.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, Дмитре Олександровичу.

РАЗУМКОВ Д.О. Шановні колеги, усі бачили трагедію, що відбувалася в Голосіївському районі в місті Києві, коли розстрілювали людей. Я кажу навіть не про поліцію, не буду про це зараз говорити, багато про це писали, зауважували на цьому. Знаєте, кого я там не побачив? Жодного екіпажу співробітників ТЦК на весь Голосіївський район. Я майже щодня через нього проїжджаю, їх там тьма: то «буси», то блокпости, то хтось стоїть, зокрема зі зброєю, такі всі герої, молодці. Чому ніхто не заступився за людей, яких розстрілював стрілець?

Можливо, все-таки настав час дійсно реформувати ТЦК? А найкраща реформа ТЦК – розігнати, і тих, хто не був на фронті, а там таких вистачає... До речі, команда «Розумна політика» звернулася до всіх ТЦК з проханням надати інформацію, скільки людей, які знаходяться в цих «героїчних» групах оповіщення, пройшли реальний фронт, не просто отримали УБД, а були на нулі, отримали поранення тощо. Це така «таємна» інформація, яку не хочуть надавати навіть народним депутатам. Нічого, ми й це дотиснемо, отримаємо інформацію і зробимо її доступною для суспільства. Бо, те, що там всі розповідають, що пройшли фронт, – це брехня, так само є брехнею і ті «добровільні» помічники, які бігають з ТЦК, виконуючи функцію силової підтримки, і самі не хочуть

потрапляти на фронт. 46 тисяч посад! Думаю, половина із них – це люди, яких можна було б відправити для підсилення Збройних Сил України.

До речі, два тижні тому ми разом з нашою командою були на фронті й спілкувалися з хлопцями. Думка про ТЦК така сама, як і в тилкових регіонах: пропонують співробітникам ТЦК вступити до лав Збройних Сил України, приїхати на лінію фронту, і особисто очолити ті підрозділи, які вони туди відправляють. Тому що вони працюють не на армію, не на Україну, а щоб позбирати, половити людей з порушенням закону, застосовуючи силу, збиваючи їх машинами, хапаючи за ноги, за руки, застосовуючи зброю, порушуючи їхні права, крадучи в них телефони, тримаючи їх поза судовим рішенням по два місяці незрозуміло де, в нелюдських умовах, які дуже часто нагадують концтабори Другої світової війни, як це було в Ужгородському ТЦК.

Тож давайте, дійсно, проведемо реформу, розженемо їх і відправимо на лінію фронту, щоб вони показали на харківському, куп'янському, запорізькому, південному напрямках, як вміють захищати нашу державу. І там точно можна буде бігати без балаклав, не так, як вони роблять це в Києві, не ховати обличчя перед ворогом.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Слово надається Припутеню Дмитру Сергійовичу, фракція «Слуга народу». Будь ласка.

ПРИПУТЕНЬ Д.С., член Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Прошу передати слово колезі Васильєву.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Васильєв. Будь ласка.

ВАСИЛЬЄВ І.С., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування (одномандатний виборчий округ № 158, Сумська область, політична партія «Слуга народу»). Шановні українці! Шановні колеги! Хочу звернутися до вас і поговорити сьогодні щодо поточної ситуації, яка склалася на Сумщині. Сумщина починає втрачати території навіть без фактичного просування, навіть без захоплення і окупації ворогом. Через щоденні обстріли, через щоденні польоти FPV-дронів, через цілодобові тривоги відбувається найгірше, що могло бути. Ні, це не просування ворога, люди просто виїждять з тих земель, аграрії перестають їх засівати і обробляти, оскільки кожен комбайн може бути потенційною ціллю, села вимирають, і це набагато гірше. А держава недостатньо робить для того, щоб захистити людей, щоб вони хотіли жити і працювати на своїх землях. З прикордонних, прифронтових громад неможливо доїхати до обласного центру, оскільки ті проїзні дороги, які не обстрілюються FPV-дронами, у жахливому аварійному стані. Кошти на

приведення їх у задовільний стан не виділяються. Неможливо рухатися зі швидкістю 10-15 кілометрів на годину, долаючи відстань 10-15 кілометрів, і це погано. А ті дороги, які проїзні, обстрілюються і банально не забезпечені антидроновими сітками. Держава робить недостатньо.

Якщо говорити про забезпечення укриттями садочки і школи, їх взагалі мало. Держава виділяє кошти, але дуже часто потрібно проводити додаткову роботу: спілкуватися з місцевими чиновниками, навіть хабарі потрібно давати, щоб на ту чи іншу громаду виділили кошти, погоджували підрядника з чиновниками області.

Звертаюся до уряду з проханням збільшити фінансування на дороги, привести їх у задовільний стан, виділити додаткові кошти на антидронові сітки, якими сьогодні можна вкривати не лише дороги – сполучення між населеними пунктами, а й вулиці у таких містах як Ворожба, Білопілья, Суми та Краснопілья.

Також звертаюся до антикорупційних органів, щоб проводили перевірки щодо будівництва та виділення державних коштів. Не можна, щоб на п'ятий рік війни у прифронтових областях ще була корупція.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, час, відведений для виступів, завершено, прошу вас підготуватися до роботи.

Нагадую, що сьогодні ми продовжуємо розгляд питання. Але перед тим як перейти до роботи, повідомляю, що від двох фракцій надійшла заява з вимогою про оголошення перерви, яку готові замінити на виступ.

Хто планує виступати?

Свтушок Сергій Миколайович. Будь ласка.

СВТУШОК С.М., перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань Регламенту, депутатської етики та організації роботи Верховної Ради України (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Фракція «Батьківщина». Шановні колеги! Шановні українці! Знаєте, в народі існує така приказка: «Не доведи, Боже, жити під час перетворень і реформ». Зараз я хочу порушити серйозне питання щодо, так би мовити, реформи шкільної освіти або змін до Закону України «Про повну загальну середню освіту».

Уже у 2027 році будуть створені професійні ліцеї. Вже за місяць завершиться навчальний рік, а ми, маючи законопроект, авторами якого є члени Комітету з питань освіти, науки та інновацій, не можемо розглянути його в сесійному залі, аби дати нинішнім дев'ятикласникам закінчити 10 та 11 класи

в тих закладах освіти, у яких вони зараз навчаються, і не змушувати їх переводитися до професійних ліцеїв, які визначені на місцях.

Хочу сказати, що для реалізації такої реформи, а освітяни з великим застереженням підходять до неї, потрібно спочатку подивитися на інфраструктуру і на базу: як довозитимуть дітей із сіл до цих професійних ліцеїв, чи є там дороги, які використовуватимуть транспортні засоби, чи зможуть вони вчасно приїжджати. Бо з окремих населених пунктів необхідно буде виїжджати о 6-й годині, відповідно прокидатися потрібно буде о 5-й годині. Ось ці всі нововведення наводять жах на велику освітянську родину.

Звертаюся до Голови Верховної Ради України, всієї президії, керівників фракцій і груп, голів комітетів. Є зареєстрований законопроект [№ 15082](#), яким врегульовується питання довчання наших нинішніх дев'ятикласників у 10 та 11 класах в тих закладах освіти, у яких вони зараз навчаються, щоб не переводити їх до інших закладів освіти.

Тож, пане Голово, від імені фракції «Батьківщина» я вимагаю, щоб на наступному пленарному засіданні (після перерви) ми розглянули цей законопроект. Ще раз кажу, це законопроект № 15082.

Ви знаєте, що жартувати з освітою точно немає ніякого сенсу. Тому що колись Нельсон Мандела говорив, що освіта – це найпотужніша зброя. І ми всіляко повинні підтримувати освіту, у тому числі й підвищення заробітних плат вчителів.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, переходимо до нашого робочого графіка.

Відповідно до статті 28 Регламенту Верховної Ради України, рішення Погоджувальної ради депутатських фракцій і груп перед початком розгляду питань порядку денного пропоную провести сигнальне голосування. Перед голосуванням я прошу народних депутатів перевірити наявність особистої картки в пульті, що знаходиться на вашому робочому місці. Нагадую, необхідно одночасно утримувати сенсорну кнопку та зелену кнопку «За» до появи результатів голосування на табло.

Готові голосувати? Прошу провести сигнальне голосування.

«За» – 144.

Проголосували: за – 144, проти – 8, утрималися – 3, не голосували – 131.

Шановні народні депутати, перелік питань, попередньо узгоджений на засіданні Погоджувальної ради депутатських фракцій і груп, вам надано, переходимо до його розгляду.

Колеги, нагадую, ми продовжуємо розгляд проєкту Закону «Про внесення змін до Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» щодо витрат на виплату і доставку пільгових пенсій» ([№ 5658](#)) та альтернативного законопроєкту [№ 5658-1](#).

Учора відбувся запис на виступи: два – за, два – проти. Прошу вивести на екран прізвища тих, хто записався.

Було так, що народний депутат Лаба передав слово Ользі Василевській-Смаглюк.

Пані Ольго, ваших 2 хвилини... Думаю, краще з трибуни, це ж виступ від фракції. Будь ласка.

ВАСИЛЕВСЬКА-СМАГЛЮК О.М., *заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики (одномандатний виборчий округ № 96, Київська область, політична партія «Слуга народу»)*. Шановні колеги! Нагадую, 26 квітня минуло 40 років з дня Чорнобильської катастрофи, яка сколихнула увесь світ і повністю змінила життя українців та Україну і, на жаль, не в кращий бік. Усі ці роки після катастрофи ДСП «Чорнобильська атомна електростанція» тримається на плаву. Зараз Чорнобильська станція обслуговує інші діючі атомні електростанції і займається захороненням ядерних відходів. Це важливий стратегічний об'єкт, який потрібно підтримати.

Протягом цього часу ДСП «Чорнобильська атомна електростанція» відшкодовує витрати на виплату та доставку пільгових пенсій людям, постраждалим унаслідок Чорнобильської катастрофи. Це спричинило страшенний дефіцит на підприємстві, і до кінця цього року їм не вистачає 226 мільйонів гривень, щоб вести господарську діяльність, виплачувати людям зарплати, платити за електроенергію тощо.

Міністерство фінансів України, Міністерство енергетики України, а також Перший віцепрем'єр-міністр України, Пенсійний фонд України – усі підтримують цей законопроєкт, норми якого дозволять передати Пенсійному фонду притаманну їм функцію, хоча б на час, поки ДСП «Чорнобильська атомна електростанція» не перейде до системи АТ «НАЕК «Енергоатом».

Давайте дозволимо всім робити свою справу: Пенсійному фонду – доставляти пенсії, ДСП «Чорнобильська атомна електростанція» – займатися управлінням Чорнобильською станцією і захороненням ядерних відходів.

Прошу підтримати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Далі виступ від фракції «Європейська солідарність». Я так розумію, замість Синютки виступатиме Гончаренко.

Будь ласка, Олексію Олексійовичу.

ГОНЧАРЕНКО О.О., член Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (одномандатний виборчий округ № 137, Одеська область, самовисуванець). Ну, зараз половина депутатів дивиться нові «плівки Міндіча». Правда? Ті, хто ще не подивився. Зранку всі реально слухають, як державу грабували, як нищили, як Вова будував собі будинок. Вово, тобі не соромно? Вово з Андрієм, як ви будували собі будинки в Козині? Ну, це те, про що сьогодні говорить вся країна. Ми говоримо про інше. Ми маємо говорити про те, як країну грабували, як Міндіч керував усім, як Міндіч з Шефіром, ще одним не просто другом, а найближчим партнером і першим помічником Зеленського, усе це обговорювали, як Міндіч командував Умеровим. Учора в цьому залі був Умеров (ганьба!), який ще щось і виступав. Його запитали: розкажіть, що відбулося. Він каже: я не можу, правоохоронні органи, політизовано. Рік тому з цієї трибуни я казав: є «плівки Міндіча», буде ганьба. Казали: нічого немає, російське ІПСО.

Скільки це триватиме? Це ж не кінець. Скільки ми будемо дивитися? Умеров, який по вуха в корупції, очолює переговорну групу України. Як таке може бути? Скільки це триватиме?

Питання до антикорупційних органів. Чому ми маємо це читати в дописах колишнього прокурора САП Броневицького, на сайті видання «Українська правда»? Чому ми не чуємо всього цього в суді? Де підозра Єрмаку? Де підозра Умерову? Як це далі відбувається?

І головне питання: як, якщо ці чотири будинки – Чернишов, Міндіч, Андрій, ми розуміємо Єрмак і Вова, ми розуміємо, який Вова? Вово, що ти наробив? Що ти зробив? Як можна було таку корупцію розвести? Як зараз не соромно всім вам?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Сухов Олександр Сергійович, депутатська група «Довіра». Будь ласка.

СУХОВ О.С., член Комітету Верховної Ради України з питань транспорту та інфраструктури (одномандатний виборчий округ № 107, Луганська область, самовисуванець). Прошу передати слово Вельможному. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Вельможний. Будь ласка.

ВЕЛЬМОЖНИЙ С.А., член Комітету Верховної Ради України з питань транспорту та інфраструктури (одномандатний виборчий округ № 112, Луганська область, самовисуванець). Луганщина, депутатська група «Довіра». Шановні колеги! Сьогодні ми розглядаємо законопроект, який стосується механізмів виплати пільгових пенсій. Начебто позитивні зміни, але завжди є питання.

Насамперед хочу наголосити, що ситуація щодо виплат для внутрішньо переміщених осіб є критичною. Держава створила для переселенців бюрократичне пекло. Люди, які втратили домівки, які все життя працювали на шахтах, заводах Донеччини та Луганщини, сьогодні змушені щодня доводити державі, що вони мають право на свою зароблену пенсію. Постійні перевірки, блокування рахунків, складні процедури ідентифікації – це не турбота про людей, це знущання. Кожен третій пенсіонер ВПО стикається із затримками або повністю відсутністю виплат. Сьогодні середня пенсія в Україні дає змогу людям не жити, а просто фізично виживати. Я особисто вчора бачив, як пенсіонерка заходить в магазин і з подивом дивиться на хліб, ціна на який за лічені місяці підвищилася на 40 відсотків. Скоро вже хліб стане недоступним делікатесом для пенсіонерів. А що далі? Як жити людям?

Тому закликаю негайно припинити дискримінацію пенсіонерів, які мають статус ВПО. Виплата пенсій має залежати лише від трудового стажу, а не від довідки про місце проживання чи чергової перевірки соцслужб. Досить економити на пенсіонерах! Вони побудували цю країну, і наш обов'язок забезпечити їм гідне життя.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, ще буде виступ Соболева, фракція «Батьківщина», і від фракції «Голос»... Максиме, ви, так?

Перепрошую, Михайлу Михайловичу передають слово, потім – Хлапук, і голосуємо.

Шановні колеги, прошу підготуватися...

Будь ласка, Михайле Михайловичу.

ЦИМБАЛЮК М.М., перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія *Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»*). Фракція «Батьківщина». Шановний пане Голово! Шановні колеги! Насправді законопроекти як основний, так і альтернативний, є надзвичайно важливими. В основному законопроекті пропонується частково розв'язати проблему, а в альтернативному законопроекті є раціональне зерно, яке можна використати шляхом внесення поправок до другого читання. Ми мали дискусію в комітеті, про що скаже голова комітету, все-таки спільно з Пенсійним фондом України, Міністерством фінансів України, Міністерством енергетики України, зокрема «Енергоатомом», маємо до другого читання вирішити це питання. Бо несправедливо, коли державне підприємство з управління зоною відчуження оплачує пільгові пенсії, ще й і їхню доставку, не маючи коштів на достойну зарплату своїх працівників. До того ж, якщо говорити ширше, працівники цього державного підприємства – енергетики, отримують значно меншу зарплату, ніж на інших електростанціях, хоча ризикують, виконуючи професійну роботу, більше, ніж на інших працюючих атомних електростанціях.

Тому, шановні колеги, щодо суті законопроекту, справді, є певні недоліки. Наша фракція підтримує його в першому читанні, до другого читання будемо вносити поправки, щоб його збалансувати і вирішити цю проблему по суті, щоб він, дійсно, стосувався зони відчуження. Однак проблему цього державного підприємства цим не розв'яжемо. Спочатку вирішимо питання щодо пенсійного забезпечення тих людей, які працювали на Чорнобильській атомній електростанції, а потім – у зоні відчуження.

Голосуємо за!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, завершальний виступ – Хлапук, фракція «Голос», і після цього голосуємо.

Колеги, прошу зайняти робочі місця.

Будь ласка, пане Максиме Миколайовичу.

ХЛАПУК М.М., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань енергетики та житлово-комунальних послуг (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Голос»). Добрий день, шановні колеги. У парламенті є гарна традиція – до роковин Чорнобиля голосувати щось для чорнобильців. Водночас, незважаючи на виступи моїх колег, хочу запевнити, що, на жаль, для чорнобильців жодного підвищення пенсій не передбачається. Цим проєктом передбачається лише одне: перекласти обов'язок господарських товариств сплачувати доставку пенсій (спецпенсій) чорнобильцям на державний бюджет.

Тут є три великі проблеми. По-перше, ми знову перекладаємо додаткові витрати, які не були передбачені, на державний бюджет. По-друге, Міністерство фінансів зазначило, що воно не підтримує ці проєкти, зокрема й тому, що неможливо порахувати, у скільки це обійдеться державному бюджету. І по-третє, ми порушуємо принцип, бо знову виділяємо серед підприємств ті, які можуть перекласти свої обов'язки на державний бюджет. І Міністерство фінансів каже, що до нас прийдуть й інші державні компанії, які також захочуть таку преференцію.

Мені видається, завчасно підтримувати цей...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, прошу зайняти робочі місця, переходимо до прийняття рішення.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проєкту Закону «Про внесення змін до Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» щодо витрат на виплату і доставку пільгових пенсій» ([№ 5658](#)) за основу з урахуванням пропозицій, викладених у висновку головного комітету.

Готові голосувати? Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 216.

Рішення не прийнято.

Ставлю на голосування пропозицію про направлення законопроекту № 5658 на повторне перше читання. Прошу голосувати.

«За» – 223.

Рішення не прийнято.

Ставлю на голосування пропозицію про направлення даного законопроекту суб'єкту права законодавчої ініціативи на доопрацювання.

Шановні колеги, не вистачило три голоси. Давайте дамо. Прошу голосувати.

«За» – 227.

Рішення прийнято.

Законопроект повернено на доопрацювання.

Шановні колеги, знову звернулися дві фракції з вимогою оголосити перерву, яку готові замінити на виступ.

Слово надається народному депутату Яценку. Будь ласка.

ЯЦЕНКО А.В., член Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування (одномандатний виборчий округ № 200, Черкаська область, самовисуванець). Шановні колеги! Сьогодні в цьому залі вже порушувалося питання Міносвіти щодо реформування середньої школи. А я знову хочу сказати про об'єднання закладів вищої освіти.

Сьогодні в Міністерстві освіти і науки України кояться дуже дивні справи: одні заклади освіти об'єднують, інші роз'єднують, продаються посади ректорів. Як працює ця схема? Замість того щоб ректора обирав трудовий колектив, згідно з постановою № 1029 ці повноваження отримує Наглядова рада, яка складається із семи осіб. Яскравим прикладом цього стало роз'єднання Національного авіаційного університету на два окремих заклади – Державний університет «Київський авіаційний інститут» та Державну льотну академію.

Кого можна призначити ректором? Ну, звичайно, молоду помічницю одного народного депутата, який був керівником студії «Мамахохотала», її прізвище Семенова. Вона ж в авіаційній промисловості України розбирається значно краще, ніж інші.

Головою Наглядової ради став громадянин російської федерації, радник міністра Петро Чернишов. Не плутайте його з Чернишовим («Че Гевара»). Він навіть під час війни порушував правила дорожнього руху в росії, але це не заважає йому бути головою Наглядової ради. А інший член Наглядової ради Андрій Бродецький, призначений міністром, у 2014 році вітав кримчан з теплою кримською весною і радів, що вони знайшли свій дім в росії.

Як так сталося, що сьогодні Міністерство освіти і науки України перетворилося на барахолку, що торгує посадами? Така сама ситуація,

наприклад, у Національному центрі «Мала академія наук України», до якого приєднали Український державний центр позашкільної освіти та Український державний центр національно-патріотичного виховання, краєзнавства і туризму учнівської молоді.

Це робиться абсолютно цинічно, до того ж до складу наглядових рад входять деякі народні депутати, знайшли такий собі свічний заводик. Ось, до речі, іде пан Ковальчук, який є членом Наглядової ради Уманського університету, хоча сам з Рівного. Але там продали посаду, такий собі Ярошинський, людина Андрія Дикуну, який називає себе бізнесменом, проте є фігурантом найгучнішої справи щодо розкрадання гуманітарки (було вкрадено 255 пікапів), але ж за гроші можна все.

Колеги, насамперед закликаю все-таки викликати в сесійний зал міністра, а потім, думаю, треба робити якісь кроки, направлені на кадрові рішення.

І наостанок. Є такий цікавий персонаж, як перший заступник міністра освіти і науки України Кудрявець, який фактично живе в Америці, а працює в Україні, я так пожартую, і завжди працював у Національному центрі «Мала академія наук України», але має великі статки.

Колеги, треба розібратися. Думаю, що...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги...

Олександр Ковальчук, було згадано ваше прізвище. Ви хочете право на репліку? Ні. Дякую.

Колюх з процедури. Що у вас? Тільки з процедури. У вас увімкнено мікрофон.

КОЛЮХ В.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій (одномандатний виборчий округ № 92, Київська область, політична партія «Слуга народу»). Перепрошую, але я не наполягав на виступі з процедури.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Перепрошую, Костюк з процедури.

КОСТЮК Д.С., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань аграрної та земельної політики (одномандатний виборчий округ № 65, Житомирська область, політична партія «Слуга народу»). Житомирщина. Добрий день! Хочу заявити про саботаж роботи Верховної Ради України.

Справа в тому, що ще в січні 2024 року я подав до парламенту законопроект щодо призупинення державного фінансування політичних партій до кінця дії воєнного стану. Це плюс 2 мільярди гривень на ЗСУ, і не треба підвищувати податки, тому що ваші партійні газетки до Туапсе не долетять...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пане Дмитре, що з процедури?

КОСТЮК Д.С. На сайті Верховної Ради України останній статус законопроекту датований 12 січня 2024 року. Написано: «Надано для ознайомлення».

Шановні колеги члени профільного комітету, невже два роки...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Що у вас з процедури?

КОСТЮК Д.С. ...мало вам для ознайомлення?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Вимкніть, будь ласка, мікрофон.

Шановні колеги, хочу нагадати всім... *(Шум у залі)*.

Ні, це не з процедури, з процедури – це питання щодо регламентного ведення... Ви можете з комітетом це питання проговорити. У Регламенті написано, що з процедури – це коли ви говорите щодо процедури ведення засідання Верховної Ради України. Тож, будь ласка, якщо у вас є щось з процедури, я вам завжди надам слово, якщо у вас питання до комітету, це можна вирішувати на засіданні комітету, а не у Верховній Раді України. Так прописані норми Регламенту, зокрема стаття 52, так прописані інші статті, тому давайте все-таки рухатися відповідно до цього.

Дякую.

Шановні колеги, наступне питання... *(Шум у залі)*.

Дмитре Олександровичу Разумков, у вас також з процедури? Будь ласка.

РАЗУМКОВ Д.О. Я знаю, що всі думають, що зараз я пропонуватиму викликати Умерова. Ні, не пропонуватиму. Однак, колеги, будь ласка, послухайте.

Національний банк України прийняв рішення – з 1 травня 2026 року кошти для членів наглядових рад, отримані в Україні вільно, без обмежень, виводитимуться за кордон. Українці нічого не можуть вивести за кордон, не можуть отримувати зарплати в доларах США, а члени наглядових рад можуть, до того ж підприємства мають право купувати гроші й перераховувати їх за кордон. Тому...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дмитре Олександровичу, з процедури.

РАЗУМКОВ Д.О. З процедури. Тож, шановні колеги, давайте ми все-таки запросимо сюди Пишного і нехай він пояснить українському суспільству, чому іноземці в наглядових радах, а там більшість іноземців, можуть виводити кошти за кордон, а українці – зась. Таке рішення прийнято 24 квітня і з 1 травня працюватиме.

Руслане Олексійовичу, прошу поставити на голосування пропозицію про запрошення на завтра на 12 годину Пишного.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Дмитре Олександровичу, це керуючись статтею 6 Регламенту? Ви про це говорите? Ця пропозиція з процедури, тому ставлю її на голосування так, як вона пролунала, без жодних корекцій. Дмитро Олександрович її озвучив. Прошу голосувати.

«За» – 110.

Рішення не прийнято.

Шановні колеги, будь ласка... (*Шум у залі*). Знову з процедури? Перший – Гончаренко, за ним Яценко, а потім знову пан Дмитро.

Олексій Гончаренко. Будь ласка. Тільки з процедури.

ГОНЧАРЕНКО О.О. Тільки з процедури. Шановні колеги, пропоную на завтра на 12 годину викликати до Верховної Ради України Секретаря Ради національної безпеки і оборони України Рустема Умерова. Ми одразу маємо йому повідомити, що слухати його недолугі пояснення, як це було вчора, ми не збираємося, а хочемо його заслухати щодо співпраці з Міндічем, з компанією *Fire Point* стосовно постачання бронезилетів у справі «Мідас», про все те, що почула цієї ночі вся країна з нових «плівок Міндіча» щодо справи «Мідас», які знову з'явилися. Ми хочемо почути всі обставини його взаємодії і відносин з Міндічем на посаді міністра оборони з трибуни Верховної Ради України.

Прошу проголосувати це рішення.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, керуючись статтею 6 Регламенту, ставлю на голосування пропозицію, як озвучив Олексій Гончаренко. Прошу голосувати.

«За» – 87.

Рішення не прийнято.

Зараз... (*Шум у залі*). Я ж сказав порядок, потім ми дійдемо до вас.

Наступний – Яценко, за ним – Костюк, і після цього Мар'яна Володимирівна. Шановні колеги, і будемо...

Антон Яценко. Будь ласка. Тільки з процедури.

ЯЦЕНКО А.В. З процедури. У мене пропозиція викликати на завтра, наприклад, на 12 годину міністра освіти і науки України, нехай прозвітує про об'єднання/роз'єднання вишів. До речі, нехай прозвітує про те, що зараз відбувається в авіаційному університеті. Новий ректор, та молода жінка, Семенова вже проводить топографічну зйомку. Тож треба розібратися, що взагалі коїться з об'єднанням вишів і їх рейдерським захопленням.

Я вкотре прошу поставити це питання на голосування і хотів би, щоб ми не переводили це в політику. Просто ми повинні навести лад і не допустити фактично знищення вищої освіти.

Прошу підтримати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, відповідно до статті 6 Регламенту ставлю на голосування пропозицію, яку щойно озвучено. Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 83.

Рішення не прийнято.

Костюк, потім – Мар'яна Безугла. Будь ласка, з процедури.

КОСТЮК Д.С. Дякую. Я одразу по суті. Два роки мій законопроект не розглядається навіть на засіданні комітету. Це порушує мої зобов'язання і права як народного депутата. Тобто проєкт просто не вноситься на засідання, я не можу його представити, обговорити, довести свою думку, тому що його просто не вносять. Або це недопрацьовує Апарат Верховної Ради України, або його спеціально «хоронять». Ну, якщо ви хочете «поховати» проєкт, то внесіть на розгляд комітету, проголосуйте проти, і нехай всі українці дізнаються імена тих, хто проти. Правильно? Я прошу просто сказати мені правильний шлях, як вирішити це питання, коли моя законодавча ініціатива просто ігнорується Верховною Радою.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Це був виступ не з процедури. Але є така дружня вам порада: я рекомендував би поговорити з комітетом, тому що в кожного комітету є план законопроектної роботи, подивитися і зрозуміти, які для нього питання в пріоритеті, що вставляється. Якщо ви доведете, вони включають це питання в план. Наприклад, так працюють інші колеги: просто приходять і доводять перспективність, актуальність і таке інше. У комунікації, колеги, тільки в комунікації, пане Дмитре.

Мар'яна Безугла, і після цього працюємо, колеги.

Мар'яно Володимирівно, викликаємо когось? Будь ласка.

БЕЗУГЛА М.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань зовнішньої політики та міжпарламентського співробітництва (одномандатний виборчий округ № 217, м. Київ, політична партія «Слуга народу»). Дякую. Тут обговорюють доволі резонансні речі, зокрема, можливу участь міністра оборони в певних схемах. Але мене дивує, чому недостатньо обговорюють те, що відбувається у війську, зокрема те, що робить Головнокомандувач Збройних Сил України Олександр Станіславович Сирський, який, до речі, був у прекрасних, я сказала б, не взаємовідносинах,

а взаємосхемах з паном Умеровим. Коли я багато разів говорила пану Умерову, щоб подивився, що робиться у війську, і надавала докази, було ігнорування...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Мар'яно Володимирівно, тільки, будь ласка, з процедури.

БЕЗУГЛА М.В. Тож прошу, колеги, не будьте байдужими, питання не лише в Міністерстві оборони і в «плівках Міндіча», а в тому, що робиться у війську, і яким чином це все пов'язано.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Яка процедурна пропозиція?

БЕЗУГЛА М.В. Прошу викликати до сесійного залу Верховної Ради Сирського безпосередньо на завтра на 12 годину. Це моя пропозиція.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, ставлю на голосування пропозицію, яку озвучила Мар'яна Володимирівна. Прошу голосувати.

«За» – 39.

Рішення не прийнято.

Дякую, Мар'яно Володимирівно.

Для завершального виступу з процедури слово надається Дмитру Олександровичу, і на цьому все, рухаємося далі.

Дмитре Олександровичу, тільки, будь ласка, з процедури.

РАЗУМКОВ Д.О. Руслане Олексійовичу, у мене запитання щодо законопроекту [№ 14318](#), якого немає в порядку денному, який розсилався народним депутатам на минулому тижні. Було рішення парламенту, ваші запевнення, що законопроекти будуть з'являтися в порядку денному точно заздалегідь, а цей з'явився лише сьогодні.

Тож у мене прохання не голосувати цю пропозицію, а зняти цей проект з порядку денного, тому що в попередньому порядку денному його не було. У народних депутатів не було можливості проаналізувати його заздалегідь. Ми ж не граємося – ми приймаємо закони. Тож, будь ласка, зніміть цей законопроект з порядку денного, тому що він порушує Регламент Верховної Ради, постанову, прийняту Верховною Радою України, і ваші персональні обіцянки.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Дмитре Олександровичу. Ви ж прекрасно знаєте, що рішення щодо порядку денного приймає Погоджувальна рада депутатських фракцій і груп (*Шум у залі*). Можна я завершу? Ви вносите пропозицію змінити порядок... (*Шум у залі*).

У порядку денному, який вчора прийняли на засіданні Погоджувальної ради депутатських фракцій і груп, він є (*Шум у залі*).

Дмитре Олександровичу, давайте ми розпочнемо розгляд наступного питання, а потім, якщо можна, прокомунікуємо, бо я не дуже розумію, про що мова.

Шановні колеги, наступне питання – проєкт Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо імплементації законодавства Європейського Союзу у сфері відновлюваних джерел енергії» ([№ 14271](#)).

Ставлю на голосування пропозицію про розгляд цього законопроєкту за скороченою процедурою. Прошу голосувати.

«За» – 191.

Рішення прийнято.

До слова запрошується голова Комітету з питань енергетики та житлово-комунальних послуг Герус Андрій Михайлович.

Андрію Михайловичу, ви і від авторів, і від комітету? Будь ласка, до 4 хвилин.

ГЕРУС А.М., голова Комітету Верховної Ради України з питань енергетики та житлово-комунальних послуг (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Шановний головуєчий! Шановні колеги! Ви знаєте, що в нас є важливий пакет євроінтеграційних законопроєктів, щоб ми могли інтегрувати європейські правила, європейські стандарти в енергетичний ринок України. Ми вже прийняли відповідне законодавство про *market coupling*, за що я вам всім дуже дякую. Наступний у цьому пакеті законопроєкт про європейську директиву щодо «зеленої» енергетики. У нас уже було голосування, але не вистачило одного голосу. Ми доопрацювали на засіданні комітету для розгляду на повторному першому читанні. Врахували зауваження антикорупційного, євроінтеграційного комітетів, доповнили його нормою, що розвиток «зеленої» енергетики в Україні має відбуватися з урахуванням норм євродирективи щодо мережі *Natura 2000*.

Комітет з питань інтеграції України до Європейського Союзу також підтримав відповідний законопроєкт.

Тому сьогодні ми голосуємо в першому читанні. Прошу зал підтримати і разом доопрацювати його до другого читання.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Прошу представників депутатських фракцій і груп записатися на виступи для обговорення цього проєкту закону: два – за, два – проти.

Лаба Михайло Михайлович, фракція «Слуга народу». Будь ласка.

ЛАБА М.М., член Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (одномандатний виборчий округ № 70, Закарпатська область, політична партія «Слуга народу»). Прошу передати слово Андрію Герусу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Андрій Михайлович Герус. Будь ласка.

ГЕРУС А.М. Дякую. Дійсно, ми його доопрацювали для розгляду на повторному першому читанні, врахували зауваження Іванни Орестівни Климпуш-Цинцадзе, євроінтеграційного комітету, і сьогодні розглядаємо вже доопрацьований законопроект, де враховані всі зауваження. Сподіваюся, це вплине на його підтримку. Цей законопроект з пакета *Ukraine Facility*, тому дуже важливо показати нашим європейським партнерам, що ми, дійсно, хочемо створити в Україні такі самі правила в енергетиці, які діють у країнах Європейського Союзу. Це сприятиме і допомогатиме нашій євроінтеграції.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Далі слово надається Фріз Ірині Василівні, фракція «Європейська солідарність». Будь ласка.

ФРІЗ І.В., член Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Прошу передати слово Іванні Климпуш-Цинцадзе.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, Іванно Орестівно.

КЛИМПУШ-ЦИНЦАДЗЕ І.О., голова Комітету Верховної Ради України з питань інтеграції України до Європейського Союзу (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Дякую. Шановні колеги! Цей законопроект, дійсно, важливий для європейської інтеграції України. Але хочу звернути увагу, що Кабінет Міністрів України, подаючи цей законопроект до Верховної Ради, умудрився врахувати не всі норми, важливі для євроінтеграційного поступу держави.

Дякую Комітету з питань енергетики та житлово-комунальних послуг, що, маючи можливість повернутися до розгляду цього законопроекту у першому читанні, врахували пропозиції, зауваження, застереження нашого комітету і фракції «Європейська солідарність».

Однак також хочу звернути увагу на те, що дуже прискіплива увага наших партнерів до того, яке рішення ми приймаємо в залі, яке або дійсно, або нібито спрямоване на євроінтеграційні процеси. Тому ми уважно слідкуватимемо за тим, що відбуватиметься з цим проектом до другого читання. Це перше.

Друге. Хотіла б знову і знову з цієї трибуни звернутися до урядовців, щоб вони нарешті якісно виконували свою роботу. Добре, що в цьому законопроекті нарешті вже визначено, що під час обговорення нових планів для відновлюваної енергетики необхідно враховувати і голос громадськості, і проводити стратегічні екологічні оцінки. Але якщо до одного законопроекту ми вносимо зміни, то одним із інших, який, ми бачимо, вже стоїть в порядку денному на завтра, ми зненацька намагаємося зруйнувати всю систему Смарагдової мережі, яка важлива як для України, так і для Європейського Союзу.

Тож сподіваюся, у цьому залі не буде шизофренії, і ми системно голосуватимемо за ті речі, які впроваджуватимуть як енергетичні, так і екологічні європейські норми в законодавство України.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Замість Соболева – Олексій Юрійович Кучеренко, фракція «Батьківщина». Будь ласка.

КУЧЕРЕНКО О.Ю., перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань енергетики та житлово-комунальних послуг (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Фракція «Батьківщина». Як сказав колись класик, який працює разом з нами в цьому залі: яких вам ще реформ не вистачає? Так ось я перефразую: яких вам ще законопроектів не вистачає, щоб зрозуміти, що відбувається сьогодні на так званому енергоринку – борги лягають на споживача, гроші вимиваються, і все це підкріплюється так званою євроінтеграційною риторикою. Та ви спочатку розберіться, чому ці «зелені» інвестиції лягли навантаженням на тариф державної компанії «Укренерго»? Чому вони коштують державній компанії 36 мільярдів гривень, які закладаються в тариф, а компанія під це закредитована і доведена до технічного дефолту, і ми за це платимо, а якісь ділки зароблять і окуплять свої проекти за два роки?

Пане Голово, ви, коли наступного разу надаватимете слово голові комітету, можете сміливо йому пропонувати виступити не лише від комітету, від авторів, а й від бізнесу. Ну, весь ринок знає, що голова комітету має потужні енергетичні проекти щодо сонячних електростанцій, сонячних батарей, розподіленої генерації. Ми допомагаємо лобювати його інтереси чи, дійсно, говоримо про євроінтеграцію?

Євроінтеграція починається не з законів, а з того, що депутати і голови комітетів не намагаються вручну управляти НКРЄКП, не намагаються протягнути маніпулятивними поправками російський експорт, не домовляються з міністрами білорусі про цей експорт, не домовляються про підвищення прайс-кепів і таке інше. Ось з чого починається євроінтеграція, запам'ятайте, будь ласка.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, завершальний виступ – Лукашев Олександр Анатолійович, депутатська група «Відновлення України», і після цього голосуємо.

ЛУКАШЕВ О.А., член Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики (одномандатний виборчий округ № 113, Луганська область, політична партія «Опозиційна платформа – За життя»). Дякую, пане Голово. Шановні колеги! Прийняття вказаного законопроекту дасть змогу гармонізувати українське законодавство з правом Європейського Союзу та зробити енергетичний ринок України прозорішим, передбачуванішим і відкритішим для співпраці зі світовими партнерами. Ідеться не про формальні зміни, а про системне оновлення підходів до «зеленої» енергетики, що є критично необхідним в умовах повномасштабної війни, існуючих енергетичних загроз і курсу на повноцінну інтеграцію до Європейського Союзу.

Вказаним документом пропонується врегулювати ключові поняття у сфері біопалива та біорідин, запровадити сучасні механізми обліку та відстеження відновлюваних палив, а також створити правові умови для спільних проєктів з державами Європейського Союзу та країнами Енергетичного Співтовариства. А це, відповідно, нові інвестиції, доступ до європейських інструментів підтримки та реальна участь України у спільних енергетичних ініціативах.

Тож депутатська група «Відновлення України» буде підтримувати даний законопроект. Необхідно забезпечити енергетичну безпеку, міжнародну співпрацю та сталий розвиток країни.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, дякую, ми обговорили цей законопроект, переходимо до прийняття рішення. Прошу народних депутатів підготуватися.

Колеги, ставлю на голосування пропозицію про прийняття проєкту Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо імплементації законодавства Європейського Союзу у сфері відновлюваних джерел енергії» ([№ 14271](#)) за основу.

Готові голосувати? Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 236.

Рішення прийнято.

Прошу показати по фракціях і групах.

Шановні колеги, ідемо далі. Наступне питання – проєкт Закону «Про внесення змін до Цивільного кодексу України щодо регулювання відносин у сфері факторингу» ([№ 12307](#)).

Спочатку його треба включити до порядку денного.

Ставлю на голосування пропозицію про включення даного законопроекту до порядку денного. Прошу народних депутатів голосувати.

Шановні колеги, треба 226 голосів.

«За» – 255.

Рішення прийнято.

Ставлю на голосування пропозицію про розгляд законопроекту № 12307 за скороченою процедурою. Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 213.

Рішення прийнято.

Дякую.

До слова запрошується народний депутат України Ярослав Іванович Железняк.

Будь ласка, Ярославе Івановичу.

ЖЕЛЕЗНЯК Я.І., *перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Голос»)*. Шановні колеги! Я не забиратиму багато вашого часу, скажу, що це достатньо технічний законопроект, супутній із головним законопроектом про факторинг. Ідеться про зміни до Цивільного кодексу України. Якщо коротко, у даному разі ми приводимо українське законодавство щодо фінансового факторингу і в принципі факторингу до світових вимог, міжнародних вимог, які застосовані або будуть застосовані, коли Україна долучиться до членства в Європейському Союзі і до тих світових практик, які сьогодні є на цьому ринку.

Тому прошу від комітету цей законопроект розглянути і підтримати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, до слова запрошується заступник голови комітету, голова підкомітету Комітету з питань правової політики Іван Романович Калаур.

Будь ласка, Іване Романовичу.

КАЛАУР І.Р., *заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань правової політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»)*. Шановні народні депутати! За дорученням Голови Верховної Ради України від 12 грудня 2024 року Комітет з питань правової політики на своєму засіданні 3 квітня 2026 року розглянув проект Закону «Про внесення змін до Цивільного кодексу України щодо регулювання відносин у сфері факторингу», поданий народним депутатом України Данилом Гетманцевим та іншими народними депутатами України.

За результатами його розгляду комітет ухвалив рішення рекомендувати Верховній Раді України включити даний законопроект до порядку денного

п'ятнадцятої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання та за результатами розгляду в першому читанні прийняти його за основу та в цілому з урахуванням пропозицій комітету.

У разі прийняття цього законопроекту як закону доручити комітету та Головному юридичному управлінню Апарату Верховної Ради України здійснити редакційне та техніко-юридичне доопрацювання тексту.

Шановні колеги, прошу підтримати даний законопроект.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Іване Романовичу.

Шановні колеги, прошу представників депутатських фракцій і груп записатися на виступи в обговоренні: два – за, два – проти.

Ірина Петрівна Никорак, фракція «Європейська солідарність». Будь ласка.

НИКОРАК І.П., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Пане головуєчий, прошу передати слово Ніні Петрівні Южаніній.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, Ніно Петрівно.

ЮЖАНИНА Н.П., член Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Шановні колеги! Шановні українці! Усі ви знаєте, що на сьогодні регулювання відносин у сфері факторингу здійснюється відповідно до норм Цивільного кодексу і вже точно не відповідає ані сучасним реаліям, ані потребам ринку.

І тут, що важливо, хотіла б зазначити. Ще 3 червня 2025 року в сесійному залі був прийнятий новий базовий Закон «Про факторинг», який набирає чинності 30 липня 2026 року. Де знаходився даний проєкт закону і чому його не прийняли разом з основним законом – величезне питання. Я просила б звернути на це увагу, тому що в основному законі, який набирає чинності, зазначено, що він може набрати чинності з 30 липня 2026 року, але не раніше дня введення в дію закону щодо внесення змін до Цивільного кодексу України. Цілком очевидно: щоб норми нового закону набрали чинності, потрібно було ще тоді прийняти саме цей технічний проєкт.

Факторинг – це важлива фінансова послуга, якою користуються юридичні особи, фізичні особи – підприємці. Тому зважати і так довго тягнути з прийняттям потрібного закону не варто.

Тож голосуємо за цей проєкт закону. Важливо, щоб норми нового Закону України «Про факторинг» запрацювали вже.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Олександр Сергійович Бакумов, фракція «Слуга народу». Маслов, так?

БАКУМОВ О.С. Прошу передати слово Денису Маслову.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Маслов. Будь ласка.

МАСЛОВ Д.В., голова Комітету Верховної Ради України з питань правової політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Дякую. Шановні колеги! Не буду повторювати, що з прийняттям цього законопроекту пов'язано набрання чинності Закону України «Про факторинг», який Верховна Рада прийняла ще в червні 2025 року. Акцентую увагу, із набранням чинності Закону України «Про факторинг» і прийняттям цього законопроекту пов'язано виконання однієї із умов Плану *Ukraine Facility*. Тобто після прийняття цього законопроекту Україна може розраховувати на отримання відповідної фінансової допомоги з боку Європейського Союзу.

Колеги, це дуже короткий законопроект. Ним передбачається, що особливості регулювання факторингу здійснюються профільним законом, який Верховна Рада вже прийняла. Якщо говорити відверто, немає сенсу його розглядати в двох читаннях, тому комітет рекомендує прийняти його за основу та в цілому. Прошу підтримати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ярослав Іванович Железняк, фракція «Голос». Будь ласка.

ЖЕЛЕЗНЯК Я.І. Шановні колеги, як я говорив у першому виступі, законопроект технічний, не уявляю, проти чого може бути проти. Однак, за всієї поваги до фінансового законодавства, мені щиро здається, що ми сьогодні трохи не тим займаємося. Повторюю, законопроект нормальний, голосуйте без проблем. Переконаний, так чи інакше ви або в ЗМІ, або самостійно вже послушали нову серію досить цікавих розмов між найближчим другом Президента і рядом осіб, у тому числі Секретарем РНБО. Скажіть, будь ласка, чи будемо ми як парламент на це реагувати? Чи будемо ставити запитання, яким чином військова компанія, пов'язана з Президентом і другом Президента, під час війни вивела тільки з одного контракту 1,5 мільярда доларів США? Чи будемо з'ясовувати, хто там Вова і Андрій в кооперативі «Озеро» чи «Династія»? Чи будемо з'ясовувати, яким чином Державна служба фінансового моніторингу досі блокує проводки, щоб там була підозра? Чи будемо з'ясовувати, як вас буквально в липні минулого року, пробачте за непарламентський вислів, «нагибали», щоб проголосували і заблокували це

розслідування, а потім, злякавшись людей на вулиці, поверталися переголосовувати? Єрмак, рятуючи себе і Міндіча, на всіх зустрічах розповідав, що це народні депутати вигадали, а не він.

Думаю, це важливе питання, правда? Вони важливі для тих, хто потім поїде в регіони, дивитиметься в очі тим, хто через цю корупцію сидів без світла. Чи будемо питати уряд, як вони допустили, що всі ці перестановки спокійно відбувалися? Гадаю запитань, які має зараз ставити український парламент незалежно від політичних прапорів, значно більше, але ми зараз чомусь розглядаємо законопроект про факторинг, навіть зміни до Цивільного кодексу.

Дякую.

Веде засідання заступник Голови Верховної Ради України
КОНДРАТЮК О.К.

ГОЛОВУЮЧА. Кириленко Іван Григорович, фракція «Батьківщина». Будь ласка.

КИРИЛЕНКО І.Г., член Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Шановні колеги! На цьому тижні, і на сьогоднішньому засіданні це один із небагатьох законопроектів, який не викликає ніяких застережень, тому пропоную проголосувати його усім залом і в першому, і в другому читаннях. Тут нічого доопрацьовувати до другого читання. Це перше.

І друге зауваження. У Верховній Раді немає технічних законопроектів. Друзі, усі закони регулюють, збалансовують нормативно-правову базу і правове поле в нашій законодавчій діяльності.

Прошу перейти до голосування.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Представники усіх фракцій і груп висловилися щодо цього питання? Усі. Обговорення питання на цьому завершено.

Руслане Олексійовичу, ви ставите це питання на голосування? Олександрє Сергійовичу, хто поставить це питання на голосування?

Веде засідання Голова Верховної Ради України
СТЕФАНЧУК Р.О.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, будь ласка, займіть робочі місця, переходимо до прийняття рішення.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проєкту Закону «Про внесення змін до Цивільного кодексу України щодо регулювання відносин у сфері факторингу» ([№ 12307](#)) за основу. Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 249.

Рішення прийнято.

Шановні колеги, ставлю на голосування пропозицію про прийняття проєкту Закону «Про внесення змін до Цивільного кодексу України щодо регулювання відносин у сфері факторингу» (№ 12307) у цілому з урахуванням пропозицій, викладених у висновку головного комітету, та з необхідними техніко-юридичними правками. Прошу голосувати.

«За» – 248.

Рішення прийнято.

Дякую.

Наступне питання – проєкт Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо відновлення проведення конкурсів та удосконалення порядку вступу, проходження, припинення державної служби» ([№ 13478-1](#)).

Ставлю на голосування пропозицію про розгляд цього проєкту закону за скороченою процедурою. Прошу голосувати.

«За» – 202.

Рішення прийнято.

Шановні колеги, до слова запрошується автор цього законопроєкту народний депутат України Олександр Сергійович Корнієнко.

Будь ласка, Олександр Сергійовичу.

КОРНІЄНКО О.С., *Перший заступник Голови Верховної Ради України (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»)*. Руслане Олексійовичу, шановні колеги! Настав час проводити реформи державної служби. Насправді це повернення того, що було.

На початку вторгнення, у 2022 році, ми відтермінували проведення конкурсів на посади державної служби. До цього їх проводили недовго, бо на початку пандемії COVID-19 ми призупинили проведення конкурсів на зайняття посад державної служби. Відтак запущена у 2016 році реформа за сім років працювала приблизно аж пів року.

У даному разі питання системне: як це проводити? Хотів би нагадати, поінформувати, що конкурсні комісії саме на державній службі для посад категорій «Б» та «В» формуються з працівників державного органу, у якому проводиться конкурс, тобто без залучення зовнішніх експертів. Для посад категорії «А» (вищий корпус державної служби) вони формуються за поданням Президента, Кабінету Міністрів, нашого профільного комітету, профільних

структур і також без залучення зовнішніх експертів, зокрема міжнародних. Ця комісія працює, вона також є дисциплінарною комісією.

Отже, законопроектом № 13478-1 ми відновлюємо проведення конкурсних процедур на зайняття посад державної служби категорій «А», «Б» і «В», а також в органах місцевого самоврядування, там також є питання з тим, що багато людей хоче працювати, тож треба з когось обирати.

Даний законопроект є індикатором Плану *Ukraine Facility*, відразу двома індикаторами, термін щодо яких спливає у III кварталі 2025 року. Тобто ми вже значно прострочили, треба просуватися щодо цього питання, а фінансові умови Плану *Ukraine Facility* ви знаєте.

Окремо хотів би зазначити, що з урахуванням поточної ситуації ми відразу передбачили участь у конкурсах на зайняття посад державної служби осіб зі статусом ветерана війни на рівних умовах конкурсу. Якщо є два або більше переможців, суб'єкт призначення може пріоритетно обрати ветерана. Це справедливо, щоб більше осіб зі статусом ветерана війни мали доступ до державної служби і до державного управління.

Тому прохання підтримати даний законопроект у першому читанні, щоб працювати над ним до другого читання. Знаю, буде багато пропозицій. Я впевнений, профільний комітет, Олена Олексіївна обов'язково їх всі врахують.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

До слова запрошується голова підкомітету Комітету з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування Чорний Дмитро Сергійович.

ЧОРНИЙ Д.С., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування (одномандатний виборчий округ № 34, Дніпропетровська область, політична партія «Слуга народу»). Дякую. Шановні колеги! На засіданнях комітету 10 вересня 2025 року та 27 квітня 2026 року ми розглянули проект Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо відновлення проведення конкурсів та удосконалення порядку вступу, проходження, припинення державної служби» (№ 13478-1) і ухвалили рішення: за наслідками розгляду в першому читанні рекомендувати парламенту прийняти даний законопроект за основу з урахуванням пропозицій комітету.

Зважаючи на необхідність комплексного техніко-юридичного та редакційного доопрацювання законопроекту та узгодження окремих його положень з іншими нормами законодавства комітет також ухвалив рішення врахувати під час підготовки його до другого читання відповідно до частини першої статті 116 Регламенту Верховної Ради України пропозиції та поправки щодо виправлень, уточнень, усунення помилок та/або суперечностей у його

тексті, інших структурних частинах законопроекту та/або інших законодавчих актів, що не були предметом розгляду в першому читанні та відповідають предмету правового регулювання законопроекту. Зокрема йдеться про необхідність внесення додаткових змін до законів України «Про державну службу», «Про правовий режим воєнного стану», «Про запобігання корупції» з метою удосконалення системи управління державною службою, врегулювання порядку вступу, проходження та звільнення з державної служби, створення додаткових гарантій реалізації права ветеранів на рівний доступ до публічної служби.

Прошу прийняти проєкт закону за основу з урахуванням пропозицій комітету та наступним доопрацюванням відповідно до частини першої статті 116 Регламенту Верховної Ради України.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Дмитре Сергійовичу.

Шановні колеги, прошу записатися на виступи від депутатських фракцій і груп: два – за, два – проти. Будь ласка.

Фріз Ірина Василівна, фракція «Європейська солідарність». Будь ласка.

ФРІЗ І.В. Прошу передати слово Миколі Княжицькому.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Микола Леонідович Княжицький. Будь ласка.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики (одномандатний виборчий округ № 116, Львівська область, політична партія «Європейська солідарність»). Насамперед, хотів би подякувати комітету і пану Олександрю, що зауваження фракції «Європейська солідарність» щодо проведення конкурсів частково були враховані, і це для нас багато що значить. Законопроєкт має правильну назву: «щодо відновлення проведення конкурсів та удосконалення порядку вступу, проходження, припинення державної служби». Щоправда його зміст, на жаль, не в усьому відповідає заявленій меті. Складається враження, що головна ідея не відновити конкурси, а продовжити перебування на посадах тих, хто був призначений без проведення конкурсів під час воєнного стану.

У Перехідних положеннях ми бачимо норму, яка дозволяє суб'єкту призначення протягом трьох місяців з моменту відновлення проведення конкурсів ухвалити рішення про продовження проходження державної служби для таких осіб без обов'язкового проведення конкурсу. Те саме стосується органів місцевого самоврядування.

Колеги, ми відновлюємо конкурси, як цього вимагає Європейська комісія, чи просто легалізуємо перебування на посадах тих людей, які були призначені без проведення конкурсів? Є в нас й інші зауваження, але ключове – якщо ми говоримо про відновлення проведення конкурсів, давайте їх справді

відновлювати. І це стосується не лише державної служби, а й призначень у сфері культури та інших галузях. У перший рік повномасштабної війни рішення про призупинення проведення конкурсів було виправданим, але сьогодні всі інституції працюють, багато державних органів проводять конкурси, і жодних об'єктивних перешкод для їх організації немає. Тому незрозуміло, чому ми відмовляємося далі у певних випадках від прозорих процедур.

Закликаю прийняти цей законопроект у першому читанні, підтримати те, про що казав пан Олександр Корнієнко, але до другого читання ми будемо подавати поправки, які відновлять проведення конкурсів в Україні, а не під виглядом відновлення продовжуватиме діяти непрозора система ручного призначення.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Гринчук Оксана Анатоліївна, фракція «Слуга народу».
Будь ласка.

ГРИНЧУК О.А., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань Регламенту, депутатської етики та організації роботи Верховної Ради України (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Прошу передати слово Безгіну Віталію.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Віталій Безгін. Будь ласка.

БЕЗГІН В.Ю., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Шановна президіє! Шановні колеги! В принципі основний автор законопроекту пан Корнієнко окреслив його важливість. Дійсно настав час відновлювати конкурсні процедури на публічній службі. Справді, ми маємо працювати на межі збереження дієздатності системи і її прозорості. Безумовно, цей законопроект є одним із індикаторів Плану *Ukraine Facility*, який варто було б виконати, і, сподіваюся, сьогодні ми зробимо для цього перший крок.

Що стосується ключових речей, давайте ще раз проговоримо. Повернення конкурсних процедур для держслужбовців категорії «А» – з 1 вересня, категорії «Б» – з 1 жовтня, а інші – з 1 листопада.

Принагідно також хотів би подякувати представникам профільного комітету, що відкоригували своє рішення за поданням Першого віцеспікера і врахували пропозиції опозиційних фракцій.

Думаю, зараз в залі це має бути демонстрацією єдності, тому що ми маємо продовжувати рух у нашому євроінтеграційному треку.

Прохання підтримати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Далі Лунченко Валерій Валерійович, депутатська група «Довіра».
Будь ласка.

ЛУНЧЕНКО В.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (одномандатний виборчий округ № 71, Закарпатська область, самовисуванець). Прошу передати слово Ларисі Білозір.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Арешонков... Кому? Білозір.
Білозір. Будь ласка.

БІЛОЗІР Л.М., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування (одномандатний виборчий округ № 15, Вінницька область, самовисуванець). Дякую, пане Голово. Шановні колеги! Сьогодні ми говоримо про відновлення проведення конкурсів на посади державної служби. Це надзвичайно важливе рішення. Під час війни держава змушена була відійти від конкурсів, але потрібно повертатися, маємо складну ситуацію.

Ідея законопроекту – повернути конкурси як базовий принцип доступу до держслужби, тому що є проблеми, має бути конкуренція, має бути нормальна якість публічної служби, і це ми поступово будемо відновлювати. Думаю, група «Довіра» обов'язково підтримуватиме цей законопроект.

Але я хотіла б зупинитися на питанні відновлення проведення конкурсів на посади не лише публічної служби, а й комунальних некомерційних підприємств, тому що відповідно до постанови уряду відновилося проведення конкурсів на посади комунальних закладів освіти. Стосовно закладів охорони здоров'я, особливо обласних медичних закладів, у більшості областей конкурси не проводяться, а призначаються одноосібно головами обласних рад. Це дуже негативно впливає на роботу таких закладів, є елементи корупції, проблематика серйозна. Тому ми подаватимемо поправки до цього законопроекту, пов'язані з відновленням проведення конкурсів і там, тому що не завжди постанови уряду діють.

Те саме стосується й ректорів: на цьому зловживають, міністерства призначають вибори, потім відтермінують їх проведення, ставлять «своїх» виконувачів обов'язки. Ми маємо такі проблеми з відтермінуванням і в Національному університеті фізичного виховання і спорту України, і у Вінницькому державному педагогічному університеті імені Михайла Коцюбинського. Люди не задоволені, люди хочуть обирати керівників. Тому будемо підтримувати...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Замість Соболева – Сергій Миколайович Євтушок.
Будь ласка.

ЄВТУШОК С.М. Фракція «Батьківщина». Шановні колеги, державне управління – це практичний, організуючий, регулюючий вплив на суспільне життя нашого народу, українців. Підхід до формування органів влади, які здійснюють управління в низових ланках, чи то виконавча гілка влади, чи то органи місцевого самоврядування, – це надважливий процес, який дає змогу розвиватися нашій країні. Ці повноваження здійснюють посадові особи органів державної влади, які відповідно до норм такого закону проходять певні конкурси.

Взагалі фракція «Батьківщина» чітко підтримує курс на те, щоб і виконавча гілка державної влади, і органи місцевого самоврядування мали певні критерії і конкурси, і не тільки конкурси на проходження, зайняття посад в управлінні, у державній виконавчій службі, а й на оцінювання після певного періоду роботи, бо це є невід’ємною складовою. Разом з тим мушу констатувати, що станом на сьогодні в Україні конкурси проходять, на жаль, непрозоро, усі попередньо погоджені люди отримують ті чи інші посади.

У даному законопроекті є вади, які чітко говорять, що комісія, яка створюється для тестування кандидатів на ті чи інші посади держслужби, не матиме належної кваліфікації. Це і є відповіддю на те, що це більше політичний орган, який керуватиметься з Офісу Президента, а не відбиратиме кандидатів за професійною належністю, розуміючи механізми взаємодії управління в країні.

Тож чекаємо внесення змін до другого читання. Тоді, можливо, фракція «Батьківщина» підтримає даний законопроект.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, переходимо до прийняття рішення. Прошу народних депутатів підготуватися до голосування.

Відповідно до частини першої статті 116 Регламенту Верховної Ради України ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо відновлення проведення конкурсів та удосконалення порядку вступу, проходження, припинення державної служби» ([№ 13478-1](#)) за основу з урахуванням пропозицій, викладених у висновку головного комітету, та з доопрацюванням положень.

Готові голосувати? Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 236.

Рішення прийнято.

Вітаю, колеги.

Прошу показати по фракціях і групах.

Дякую.

Олена Олексіївна Шуляк. У вас пропозиція? Будь ласка.

ШУЛЯК О.О., голова Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Шановні колеги! У мене є пропозиція – змінити черговість розгляду питань порядку денного і зараз розглянути законопроект [№ 14166](#), який стосується особливостей проектування та будівництва Національного меморіального комплексу Героїв Небесної Сотні – Музею Революції Гідності. Прошу підтримати цю пропозицію.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, ставлю цю пропозицію на голосування. Потрібно 226 голосів. Єдине, ми говорили, що ніхто не наполягатиме на поправках, одразу будемо голосувати.

Ставлю на голосування пропозицію про зміну черговості розгляду питань порядку денного і перехід до розгляду законопроектів № 14166. Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 240.

Рішення прийнято.

Шановні колеги, ми домовлялися, що одразу приймаємо рішення щодо цього законопроектів.

Отже, ставлю на голосування пропозицію... (*Шум у залі*). Що? Давайте проголосуємо... (*Шум у залі*).

Шановні колеги, у Мар'яни Володимирівни є поправки. Вона просить 5 хвилин, і голосуємо. Давайте ми попросимо вкласти в час – до 5 хвилин. Друзі, я ж нічого не можу зробити.

Мар'яно Володимирівно, будь ласка, до 5 хвилин, і одразу голосуємо. Це дуже важливий законопроект, будь ласка, не розходьтесь.

БЕЗУГЛА М.В. Я згодна, що це важливий законопроект, і я його підтримую, але не розумію, чому ми голосуємо законопроекти, які стосуються певної символіки, вшанування наших воїнів, пам'яті про наших воїнів, і мовчимо про те, що відбувається у Збройних Силах, які рішення приймаються, яким чином міста досі готуються до оборони, яким чином ставляться до військових безпосередньо у війську, чому саме там настільки розвивається корупція, конкретне кумівство, і все це піднімається все вище й вище, конкретно до генералів, які управляють військом? Колеги, чому ми про це мовчимо?

Чому у нас розрив реальності: ми вшануємо полеглих, але нічого не робимо для того, щоб їх було менше? Уже коли відбуваються скандали, як останні, і ситуація стає фактично публічною, наприклад, у якому становищі люди перебувають на передовій, коли це часто квиток в один кінець, людину відправляють звідти, з нуля, лише вбитим або пораненим... А ці історії, коли вони перебувають по 100, 200, 300 днів на позиції, то це так званий феномен «помилка вижившого», тому що більшість звідти виходить, дійсно,

безпосередньо в госпіталь, у кращому випадку пораненими. Чому ми про це мовчимо? Це конкретні рішення, коли ігнорують будь-які можливості ротації, коли немає аудиту того, що відбувається з управлінням, коли збільшують, збільшують і збільшують, уже на 100 відсотків заповнені штаби.

Один із прикладів, – реактивація рішення, яке колись ми зупинили, щодо створення нових бригад. Так ось, лежало рішення стосовно бригад, зокрема 160-ї бригади. І знаєте, що? Усі штаби в них уже заповнені. Чому скоротили бойові роти в ДШВ? Чому перенаправили людей в ці бригади? Що відбувається? Чому ми мовчимо про це?

Як можна, з одного боку, говорити про вшанування, а з іншого боку, мовчати про те, що відбувається в Збройних Силах?

А всі ці спроби створити штурмові війська? Зараз вони незаконно провели рішення просто внутрішніми розпорядженнями. А бандити, які очолюють підрозділи у Сирського? І це питання не окремого комбрига або батальйону, це стиль управління у військах, який іде від Головкама. А ми мовчимо про Головкама. Що, боїмося? Так ви захищені найбільше порівняно з тими людьми, які голодують на позиціях.

Як ви можете це робити? Я звертаюся не тільки до вас, а й до всіх небайдужих, які ще залишилися і які мають можливість висвітлити і допомогти відносно того, що відбувається, панове. Так, треба вшановувати, і я це підтримую, але зараз всередині військо гниє, і в цьому винне конкретно військове керівництво. Нам потрібні нові лідери на чолі війська, зовсім нові, ті, які виростили, але яких зараз «пресують».

Слава Україні!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, прошу зайняти робочі місця. Це дуже важливий проект закону, який дає можливість зробити все, щоб пам'ять про героїв Небесної Сотні була належним чином увіковічена. Прошу народних депутатів зайняти робочі місця. Колеги, будь ласка, займіть робочі місця.

Користуючись статтею 28 Регламенту Верховної Ради України, я все-таки спочатку проведу сигнальне голосування щодо цього законопроекту, і дуже прошу усі без винятку фракції і групи, народних депутатів підтримати цей проект закону і в сигнальному, і в кінцевому голосуваннях.

Ставлю на голосування пропозицію про проведення сигнального голосування щодо законопроекту № 14166. Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 267.

Отже, я одразу переходжу до результативного голосування.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо особливостей проектування та будівництва Національного меморіального комплексу Героїв Небесної Сотні – Музею Революції Гідності» (№ 14166) у другому читанні та в цілому з необхідними техніко-юридичними правками.

Готові голосувати? Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 278.

Рішення прийнято.

Прошу показати по фракціях і групах.

Дякую.

Наступне питання – проєкт Закону «Про публічні закупівлі» ([№ 11520](#)).

Попередньо ми домовлялися розглянути його таким чином: два виступи по 5 хвилин від фракції «Батьківщина», два виступи по 3 хвилини від фракції «Європейська Солідарність» (виступатимуть Федина і Ар'єв), виступ Мамки – 5 хвилин, і Дмитро Олександрович – поправки. Так?

Отже, починаємо, але, шановні колеги, прошу не розходитися, це також важливий проєкт закону.

Першими я оголосив фракцію «Батьківщина». Хто виступатиме?

Михайло Михайлович Цимбалюк. Будь ласка, до 5 хвилин.

ЦИМБАЛЮК М.М. Фракція «Батьківщина». Шановний пане Голово, шановні колеги! Фракція не буде голосувати, вірніше, не буде підтримувати цей законопроєкт, бо ми уважно розглянули всі зауваження Головного науково-експертного управління Апарату Верховної Ради України і вважаємо, що авторам не вдалося до другого читання їх усунути, норми проєкту закону не удосконалили публічні закупівлі.

Однак, користуючись нагодою, хотів би сьогодні порушити ще ряд важливих питань щодо сектору безпеки і оборони. Прошу вважати мій виступ зверненням до міністра оборони. Нині велика кількість чи певна кількість громадян, які є членами родин загиблих захисників та захисниць, стикається з бюрократизмом з боку діяльності ТЦК та СП, коли від родичів загиблих героїв та героїнь вимагають довідку і висновок військової частини про загибель військовослужбовця, що ним не було порушено правил внутрішньої поведінки, що він не перебував у стані алкогольного сп'яніння тощо. Вибачте, це ганьба для держави, що не співчуває родині, яка втратила героя, а навпаки, заставляє проходити кола пекла бюрократичних кабінетів.

На засіданнях комітету ми не раз мали розмову з представниками Міністерства цифрової трансформації України, Міністерства оборони України про те, що все це буде цифровізовано й автоматизовано. Ми як Верховна Рада надали доступ Кабінету Міністрів України, центральним органам виконавчої влади майже до всіх систем обліків. Тобто сьогодні чиновник має технічну можливість дізнатися прямо в кабінеті всі дані, які вимагають від членів родин у паперовому вигляді.

Через те ми вимагаємо, щоб міністр оборони Федоров нарешті ініціював проведення в Кабінеті Міністрів України наради щодо негайного завершення процесу цифровізації оформлення документів у разі загибелі воїна чи героїні.

Шановні колеги, ми все-таки очікуємо від міністра оборони нарешті отримати проекти законів щодо термінів служби під час мобілізації. Бо коли ми кажемо, що мобілізація повинна проходити і варіанти мають бути стимулюючі, то одна із мотивацій – грошове забезпечення, терміни служби, соціальний захист його і членів родини, бо це надзвичайно важливо. Поки що з боку держави, з боку Кабінету Міністрів України немає таких ініціатив, і саме Міністерство оборони України мало б їх ініціювати.

Учора ми казали про 90 мільярдів євро фінансового кредиту від європейських партнерів, за що ми їм, звичайно, вдячні: 30 мільярдів євро – це бюджетна підтримка, а 60 мільярдів євро – сектор безпеки і оборони. Я впевнений, Кабінет Міністрів України саме із цих коштів знайде варіант, як підвищити грошове забезпечення воїнів ЗСУ та інших військових формувань, які з 2022 року мають базове грошове утримання – 20 тисяч гривень, яке, до речі, в порушення закону не індексувалося з 2022 року і купівельна спроможність цих коштів, звичайно, знизилася.

Ще таке важливе питання. Коли ми кажемо про грошове забезпечення військовослужбовців, це все-таки розблокування «тридцятки», яку не всім виплачують, це те, що обіцяли раніше для воїнів, які перебувають на передовій, а це не тільки «сотня», а й інші виплати за знищення техніки, захоплення полоненого і таке інше. Міністерство оборони України вимагає...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Далі слово для виступу до 3 хвилин надається Федіні, потім – Ар'єв. Будь ласка.

ФЕДИНА С.Р., член Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Це дуже добре, що ми обговорюємо в цьому залі різні законопроекти. Проте, мені видається, парламент нарешті мав би сказати своє слово щодо «плівки Міндіча». Пів року тому, коли це все вилізло, вам вдалося закрити рота, хоча парламентарії уже були заскочені масштабами розкрадань. Сьогодні ми маємо продовження цієї справи, продовження після «соточки» туди-сюди розкрадання на енергооб'єктах, «двушки на москву», 311 мільярдів у приватну компанію, пов'язану з Міндічем, маємо ЖК «Династія», у якому фігурують будинки для Андрія, для Міндіча, для Чернишова і для якогось Вови. Тільки чомусь будинок Вови зажатий між будинками Чернишова та Міндіча, тому є висока ймовірність, що Вова розшифровується як Володимир Олександрович.

Колеги, вам не муляє ця вся ситуація, яку ви навіть не пробували вирішити? Ми сьогодні маємо такі обставини, коли щодо публічних закупівель публічними стали системні схеми розкрадання грошей українців. Система – велика схема, як з того чи іншого процесу, зокрема оборонного, вкрати гроші в приватні кишені, щоб вкласти їх в люксові будинки ЖК «Династія».

Зараз у «плівках Міндіча» звучить, як обговорювалося чи не 1,5 мільйона доларів США для замороження будівництва, бо треба рік перечекати. Рік перечекати що? Поки на вас всіх знайдуть управу? Рік перечекати, що українці забудуть цей скандал, що це закритється якимись іншими справами? Рік перечекати, що нас не контролюватимуть наші західні партнери? Чи рік перечекати, що сюди прийде московська федерація і владній верхівці можна буде красти вздовж і впоперек?

Ми говоримо про публічні закупівлі. Так давайте нарешті публічно обговорювати, як найближче оточення і найближчі друзі Президента крадуть гроші на енергетиці, на оборонці, крадуть гроші криваві, тому що їх не вистачає для України, щоб вижити, щоб забезпечити добробут наших дітей, внутрішньо переміщених осіб, щоб, зрештою, закрити питання щодо виплат родинам загиблих. Якщо ми зараз будемо в парламенті мовчати, то насправді в Україні не буде майбутнього.

Ще раз і ще раз звертаюся до всіх парламентаріїв: згадайте, що ви народні депутати, а не депутати Офісу Президента. Згадайте про свою суб'єктність. Парламент має сьогодні сказати своє слово.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Слово надається народному депутату Ар'єву. Будь ласка, до 3 хвилин.

АР'ЄВ В.І., член Комітету Верховної Ради України з питань цифрової трансформації (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Сьогодні ми яскраво побачили, як закінчилася епоха бідності і почалася епоха мародерства на крові. А також ми дуже яскраво побачили прозорість закупівель будматеріалів і зелених насаджень, перепрошую за подвійне тлумачення, для житлового комплексу «Династія». До речі, на житловий комплекс це, ну, не тягне. Чотири будинки – це не житловий комплекс, це братва будувала для себе, для своєї маленької династії, яку вони, напевно, хотіли заснувати в Україні.

Я добре знаю ці місця на березі Козинки. Поки туди не прийшли будівельники, там жили бобри. Але потім це місце облюбували «щури» і почали будувати свої «щурячі нірки». Як ми знаємо, ці «щурячі нірки» будувалися за рахунок грошей, «стирених», перепрошую за непарламентський вислів, на закупівлях НАЕК «Енергоатом», про що ми дізналися завдяки операції «Мідас». Якщо ми сьогодні приймемо запропонований законопроект про закупівлі, то таких «щурячих будинків» буде повно навколо всього Києва. Тому що, прийнявши такий закон, ми віддамо майже всі можливості для проведення

закупівель і всю регуляцію Кабінету Міністрів України, який закривав очі на це розкрадання, що призвело потім до ЖК «Династія» та інших корупційних справ.

Колеги, у мене до вас запитання. Як ми потім дивитимемося в очі військовим, яким вже кілька років не підвищували заробітну плату? У них залишається базова ставка – 20 тисяч гривень, а для того, щоб заплатити їм бойові, не вистачає коштів. Тим, хто має отримати 100 тисяч гривень, кажуть, у кращому випадку виплатять 86 тисяч гривень, а 30 тисяч гривень і 50 тисяч гривень доплат цього місяця можуть взагалі не виплатити, бо немає грошей, а на «щурячі нірки династій» є.

То давайте, можливо, подумаємо, що ми сьогодні приймаємо, і зупинимо це «щуряче велике будівництво», зробимо закупівлі прозорими, а не, як пропонується зараз.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Мамка Григорій Миколайович. Не наполягає.

Далі виступатиме Дмитро Олександрович Разумков.

Дмитре Олександровичу, будь ласка, до 5 хвилин замість ваших поправок.

РАЗУМКОВ Д.О. Шановні колеги, по-перше, щоб не було інсинуацій, хочу сказати, буду підтримувати цей законопроект. По-друге, нам доведеться попрацювати, розглянути поправки, які є на підтвердження, їх там близько 300 штук.

Поясню логіку, тому що має бути порядність і чесність. Ми домовляємося, що на цьому пленарному тижні буде проголосований законопроект щодо 5 відсотків військового збору для Збройних Сил України, які спрямовуватимуться в окремий фонд, і ми не блокуємо друге читання. Минулого пленарного тижня цей законопроект проходить, ви за нього голосуєте, ми не голосуємо за підвищення податків, але даємо можливість вам провести його через цей зал. Домовленість така: ці кошти не можуть піти ані на телемарафон «Єдині новини», ані на наші з вами зарплати, ані на Кабінет Міністрів України, ані на будь-що інше, на що вони сьогодні витрачаються, у тому числі наглядові ради, де зарплати по 100, 200, 300 мільйонів гривень. Гроші мають піти на потреби Збройних Сил України. Тоді о'кей, і в людей менше запитань.

Що відбувається на цьому тижні? Цього законопроекту немає. З урядом погоджено, з профільним комітетом погоджено, всім пообіцяли – нічого не зробили. Це перше.

Друге. Питання пов'язане з тим, що, як з'ясовується, для Міністерства оборони нібито не проблема – мобілізація жінок, незаконне внесення їх до реєстру військовозобов'язаних, накладання штрафу у розмірі 17 тисяч гривень. Норми законопроектів [№ 15115](#), [№ 15116](#) команди «Розумна політика» вирішують це питання, коли жінка приходиться до ТЦК, показує документи, що це не так, її автоматично знімають. А не так, як зараз, руки розводять, кажуть, знаєш, це твої проблеми, іди в суд і доведи, що ти не верблюд, розумієте? Оце

сьогодні ставлення працівників ТЦК до людей: і до чоловіків, і до жінок, і до дітей – до всіх. Їм байдуже, їм головне, щоб гроші капали.

Так ось, щодо цих двох законопроектів. Першим із них врегульовується питання зняття з незаконного військового обліку та звільнення від відповідальності за сплату 17 тисяч гривень штрафу, який автоматично накладається і людина несе персональну відповідальність, нічого не може зробити, може доводити це лише через суд. Міністерство оборони розповідало, що у них є геніальний план. Цього плану в них немає, воно не працює. У законопроекті накладається відповідальність на працівників ТЦК. Вони дуже влучно вирішили, що можна накласти на жінку штраф у розмірі 17 тисяч гривень, вони в принципі «кладуть» на українське суспільство, і не лише штрафи. Так ось у даному разі вони вирішили, що жінка має сплатити 17 тисяч гривень, навіть якщо вона невинна, навіть якщо у цьому немає жодних проблем, але все одно їй «луплять» цей штраф.

У другому законопроекті ми пропонуємо накладати штраф на працівників ТЦК у розмірі 170 тисяч гривень – це десятикратний розмір тієї суми, яку вони вирішили накласти на абсолютно невинну людину. Це чесно? Думаю, так. Дивлячись на декларації колег, це абсолютно логічно, абсолютно можливо.

Шановні друзі, давайте тоді вчинимо так. Якщо в понеділок додаються якісь законопроекти, коли це зручно, а законопроекти, які дійсно потрібні і армії, і українському суспільству, не потрапляють до стін Верховної Ради, нехай Верховна Рада працює над тими поправками, які є до цього законопроекту, а потім дружно за нього проголосуємо, підтримаємо і будемо йти далі нашим євроінтеграційним шляхом. Тому що ми за нашим євроінтеграційним рухом забули і про армію, і про людей, і про вчителів. У нас головне – лише міжнародні зобов'язання перед МВФ, перед Європейським Союзом, перед усіма. У нас дофіга європейських зобов'язань, а нам, українському суспільству ніхто і нічого не зобов'язаний, ніхто і нічого не робить для країни, ми працюємо виключно на потреби інших держав. І Європа прямим текстом каже, що ми сьогодні допомагаємо Україні, тому що це відтермінує напад росії на Європейський Союз. Може, українцям треба насамперед подумати про свою державу, про своє майбутнє, про те, як сьогодні зробити людям краще? Тому що європейці думають про своїх громадян, і вони молодці, правильно роблять. Кожна держава, кожен парламент мають думати про своїх громадян.

Хотів би вам нагадати, що ми – Верховна Рада України, не забувайте про це, і маємо працювати на Україну, а не на будь-яку іншу державу, і на український народ, а не на народи Європи, інших країн світу, Сполучених Штатів Америки, будь-кого іншого. Ми працюємо на людей і отримуємо зарплату від цих людей.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Дмитре Олександровичу, я правильно зрозумів, що ви зараз наполягатимете на голосуванні всіх поправок?

Шановні колеги, з вашого дозволу, я попрошу...

Дмитре Олександровичу і Мотовиловець, підійдіть сюди. З хвилини – перерва, і ми постараємося зараз знайти компроміс (*Шум у залі*). Секунду, я ж...

(Після перерви)

ГОЛОВУЮЧИЙ. Вельмишановні колеги! Парламент – це мистецтво компромісу і домовленостей. Щойно ми проговорили з Дмитром Олександровичем. Справді сталася прикра ситуація: обіцяні законопроекти не були включені до порядку денного, їх включать на наступний тиждень. Дмитро Олександрович знімає всі, пов’язані з цим, питання, тому переходимо до голосування.

Шановні колеги, це саме підтверджує й фракція «Слуга народу», яка бере на себе зобов’язання як фракція, що голосує на засіданні Погоджувальної ради депутатських фракцій і груп, словами сьогоднішнього іменинника Андрія Вікторовича Мотовиловця.

Андрію Вікторовичу, я все правильно переказав? Він киває. Для стенограми: Андрій Вікторович киває стверджувально.

Шановні колеги, будь ласка... Чи все-таки надати?.. Андрію Вікторовичу!

Якщо можна, увімкніть мікрофон Мотовиловця, нехай підтвердить це, а потім – Дмитро Олександрович. Чи спочатку виступить Дмитро Олександрович, а потім Андрій Вікторович? Дмитро Олександрович, а потім – Андрій Вікторович.

Прошу запрошувати народних депутатів до залу.

РАЗУМКОВ Д.О. Руслане Олексійовичу, ми говоримо про законопроекти № 15115, № 15116 і законопроект щодо 5 відсотків військового збору, надходження від якого акумулюватимуться в спеціальному фонді і спрямовуватимуться виключно на потреби Збройних Сил України, за мого авторства. Я правильно розумію?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Андрію Вікторовичу, підтвердіть, будь ласка.

МОТОВИЛОВЕЦЬ А.В., член Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Підтверджую домовленість про включення до порядку денного. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, тепер я прошу зайняти робочі місця. Ще раз підкреслюю, це дуже важливий євроінтеграційний законопроект № 11520, тому прошу

максимальної підтримки в залі і концентрації голосів (*Шум у залі*). Я проведу сигнальне голосування. Але поки я так розлого розмовляю, прошу народних депутатів пришвидшитись щодо зайняття робочих місць і підготуватися до голосування.

Шановні колеги, керуючись статтею 28 Регламенту Верховної Ради України, ставлю на голосування пропозицію про проведення сигнального голосування щодо законопроекту [№ 11520](#).

Народні депутати, будь ласка, швидше займайте робочі місця. Хтось там сидить в прем'єрському кріслі і точно ще поки не Прем'єр-міністр. А, це Тарас. Перепрошую. Поки.

Шановні колеги, будь ласка, голосуємо.

«За» – 208.

Згасає євроінтеграційний потенціал. Я дуже прошу народних депутатів... Колеги, будь ласка. О! (*Шум у залі*).

Прошу показати по фракціях і групах.

Бачите, на жаль, не всі фракції підтримують євроінтеграцію. На жаль, не всі. Навіть ті, які мали б (*Шум у залі*). Я ж без назви...

Артуре Володимировичу, що у вас з процедури? Тільки, будь ласка, з процедури.

ГЕРАСИМОВ А.В., член Комітету Верховної Ради України з питань аграрної та земельної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Шановний Руслане Олексійовичу, щиро вам дякую, що ви сьогодні сказали, що не весь парламент підтримує закони, які нібито спрямовані на євроінтеграцію.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Артуре Володимировичу, що у вас з процедури?

ГЕРАСИМОВ А.В. Таким чином, хочу вам сказати, щойно монобільшість, яка контролює ситуацію на засіданні Погоджувальної ради депутатських фракцій і груп та в комітетах, дала 149 голосів. Звертаюся до вас з проханням оголосити про припинення діяльності монобільшості і про створення коаліції фракцій і груп.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дивіться, Артуре Володимировичу... Артуре Володимировичу, ваша фракція дала один голос, я ж не буду оголошувати про припинення діяльності вашої фракції.

Дякую (*Оплески*).

Шановні колеги, я все-таки прошу зайняти робочі місця.

Артуре Володимировичу, ви хочете продовжити дискусію? Я вам дякую за це.

Артуре Володимировичу, будь ласка. А я прошу народних депутатів займати робочі місця.

ГЕРАСИМОВ А.В. Шановний Руслане Олексійовичу, дякую, що ви згадали, як голосувала наша фракція, яка не входить до складу монобільшості. Однак це нечесно, насамперед перед народом України, коли ви контролюєте прийняття рішень на засіданні Погоджувальної ради депутатських фракцій і груп, прикриваючись неіснуючою монобільшістю, коли ви контролюєте прийняття рішень...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Артуре Володимировичу, що у вас з процедури?

ГЕРАСИМОВ А.В. Це репліка! Не маєте права.

ГОЛОВУЮЧИЙ. А я не називав вашу фракцію.

ГЕРАСИМОВ А.В. Ви назвали! Ви назвали!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ні, я не казав назву фракції.

ГЕРАСИМОВ А.В. Так, прошу... Ви назвали, ви сказали: «ваша фракція», звертаючись до мене.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ваша, але не назвав. Я ж не знав, що ви вже приватизували фракцію.

ГЕРАСИМОВ А.В. Руслане Олексійовичу, це нечесно по відношенню до громадян України, коли ви прикриваєтеся неіснуючою в парламенті коаліцією.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Артуре Володимировичу. Дякую.

Дивіться, я можу тривалий час продовжувати цю прекрасну і плідну бесіду і дискусію між нами, але, думаю, неважливо, хто і де знаходиться – хтось у владі, хтось в опозиції, проте парламент має бути єдиний і працювати на інтереси українського народу. Саме таке завдання перед нами ставить український народ, який хоче йти до європейського майбутнього, незалежно від назв фракцій, незалежно від імен лідерів. Наш шлях – до європейського майбутнього, і я сподіваюся, що зараз, під час сигнального голосування, ваша фракція покаже, як ми рухаємося. Прошу народних депутатів підготуватися до сигнального голосування.

Шановні колеги, ще раз ставлю на голосування пропозицію про проведення сигнального голосування щодо законопроекту № 11520. Стаття 28

Регламенту Верховної Ради України дає мені право це зробити. Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 228.

Тепер не злякайте нікого.

Шановні колеги, ставлю на голосування пропозицію... Будь ласка, тримайте палець на кнопці до завершення...

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про публічні закупівлі» (№ 11520) у другому читанні та в цілому з необхідними техніко-юридичними правками. Прошу народних депутатів підтримати та проголосувати.

Будь ласка, колеги, прошу підтримати та проголосувати.

«За» – 223.

Рішення не прийнято.

Шановні колеги, ставлю на голосування пропозицію про направлення цього проекту закону на повторне друге читання.

Колеги, ми бачили, що спочатку була цифра – 225 голосів, а потім два голоси десь ділися. Я прошу тримати кнопку до появи результатів на табло.

Ставлю на голосування пропозицію про направлення законопроекту до головного комітету для підготовки його на повторне друге читання. Прошу голосувати.

«За» – 241.

Рішення прийнято.

Законопроект направлено для підготовки на повторне друге читання.

Шановні колеги, ставлю на голосування пропозицію про скорочення наполовину строку підготовки до повторного другого читання. Будь ласка, давайте підтримаємо, щоб на наступний раз ми могли розглянути цей законопроект. Шановні колеги, ставлю на голосування пропозицію, прошу голосувати.

«За» – 198.

Рішення не прийнято.

Тож, шановні колеги, повторне друге читання (*Шум у залі*). Ні, тут референдуму не може бути, бо це друге читання.

Шановні колеги, переходжу до найважливішого. Розгляд питань порядку денного на сьогодні завершено. Дякую всім за роботу.

Зараз я оголошую перерву у нашому пленарному засіданні. В єдності наша сила! Слава Україні!

Прошу керівників депутатських фракцій і груп пам'ятати, що ми збираємося на засідання Погоджувальної ради депутатських фракцій і груп.